

GAZETA LITERARĂ

Anul VIII nr. 13 (367)
joi 23 martie 1961

ORGAN SĂPTĂMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN R. P. R.

8 pagini 50 bani

Sub conducerea încercatului nostru partid, care desfășoară o muncă uriașă de organizare a maselor muncitoare, mobilizându-le și însușindu-le în luptă, muncitorii, țărani, oamenii de cultură muncesc cu înflăcărare patriotică, cu perseverență și eroism pentru a da viață mărețului program elaborat de partid, creînd condițiile îndeplinirii și chiar depășirii prevederilor lui.

(Din cuvîntarea tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej, rostită la sesiunea Marii Adunări Naționale).

INDESTRUCTIBILĂ UNITATE POLITICO-MORALĂ A POPORULUI NOSTRU

Prima sesiune a celei de a patra legislaturi a Marii Adunări Naționale și-a încheiat lucrările cu o seamă de importante hotărâri, printre care în primul rând alegerea Consiliului de Stat și a guvernului Republicii Populare Romine. Marea Adunare Națională, aleasă la 5 martie, este o întruchipare elocventă a unității politico-morale a poporului nostru. Ultimele alegeri au fost o demonstrație făcută de poporul nostru în spiritul atașamentului său și a adevăratei sale totale față de politica internă și internațională a statului nostru, expresie nesătușită a voinței de a realiza noi succese în opera vastă de construire a socialismului în patria noastră. Lucrările primei sesiuni a celei de a patra legislaturi a Marii Adunări Naționale au constituit o mătură grătoare că istoricele hotărâri luate de cel de-al treilea Congres al Partidului Muncitoresc Român vor deveni, prin voința încordată a întregului nostru popor, o realitate vie. Hotărârile celui de al treilea Congres al partidului nu devin programul de luptă cărui îi sunt închinată toate energiile și toate inițiativele creatoare pentru atingerea unui scop limpede definit în documentele Congresului și tinzînd la creșterea continuă a puterii noastre industriale, la necontenită dezvoltare a unei agriculturi intensive și înfloritoare, la ridicarea permanentă a culturii socialiste.

nesătușite ale cercurilor imperialiste și agresive de preluștindeni, care mai năzuie la dezlănțuirea unei noi conflagrații. Toate măsurile, hotărârile și legile adoptate în lucrările primei sesiuni a celei de a patra legislaturi a Marii Adunări Naționale sînt expresia sinceră a acestei năzuințe pe care o nutrește întregul nostru popor: munca pașnică și creatoare închinată binelui obștesc și apărării păcii în lume.

În cuvîntarea sa, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a spus: „Credincioasă principilor coexistenței pașnice, România își va aduce și în viitor contribuția activă la lupta pentru apărarea și consolidarea păcii, Republica Populară Romină va milita cu și mai mare perseverență pentru realizarea propunerilor făcute la Organizația Națiunilor Unite de Uniunea Sovietică cu privire la dezarmarea generală și totală, pentru lichidarea oricăror forme de aspirare colonială și dreptul tuturor popoarelor la deplină independență și suveranitate, pentru încheierea tratatului de pace cu Germania și înlăturarea primejdiei militarismului revanșard, în interesul consolidării păcii în Europa.”

În acest spirit lucrările primei sesiuni a celei de a patra legislaturi a Marii Adunări Naționale au exprimat idealul întregului nostru popor și convingerea unanimă că viitorii patru ani de legislatură a Marii Adunări Naționale ce și-a început munca vor însemna o nouă etapă, fructuoasă, în dezvoltarea patriei noastre, etapă care va fi plină de succese, sub conducerea partidului marxist-leninist al clasei muncitoare, partid ce ne conduce necontenit pași pe drumul luminos al desăvîșirii construcției socialiste.

Acad. Zaharia STANCU

Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, președintele Consiliului de Stat al R.P.R., la tribuna Marii Adunări Naționale

Impresii de la sesiunea Marii Adunări Naționale

Entuziasm

A doua zi a lucrărilor sesiunii Marii Adunări Naționale. Sub lumina albă a imensei roze de sticlă a plafonului, sub lumina puternică a reflectoarelor care cuprind din cînd în cînd în îmbrățișarea lor solară incinta, — înfloresc, în parterul larg, chipurile luminoase ale deputaților.

Sînt cei pe care țara întreagă i-a ales mai mult minereu, sînt oameni care toarnă ojele în forme desăvîșite, care fac mașini luși și perfecte, sînt țărani și țărănce care lucrează cu metode noi ogoare nesfîșite, fără hat, sînt medici care împușcăază bolile, sînt profesori care luminează mințile, sînt scriitori și artiști pătrunși de frumusețea mesajului pe care-l aduc lumii. Noi toți i-am ales

ca să ducă pînă la îndeplinire năzuințele noastre, ale tuturor.

În lojile de la parter sînt de față conducătorii ai statului și conducătorii ai partidului, a cărui mare înțelepciune ne-a adus la conștiința clară, la belșugul de care ne bucurăm azi.

În loji invitate, frunțași în producție, oameni de știință și artă, membri ai corpului diplomatic care urmăresc cu interes și emoție desfășurarea acestei ședințe de mare însemnătate.

Lucrările din această dimineață au cuprins propunerea și votarea modificărilor unor articole din Constituție referitoare la reglementarea activității și precizarea atribuțiilor Marii Adunări Naționale, la crearea Consiliului de Stat al Republicii Populare Romine, cu atribuții sporite față de celea pe care le avea pînă acum Președintele Marii Adunări Naționale.

În clipa în care tovarășul Nicolae Ceaușescu, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.R., a făcut, din însărcinarea C.C. al P.M.R. și după consultarea unui mare număr de deputați, propunerea ca tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej să fie ales președinte al Consiliului de Stat, dragostea și devotamentul pentru partid, pentru conducătorul lui, s-a manifestat îndelung prin urale, prin aplauze care nu mai luau sfîrșit.

Unanimitatea cu care Marea Adunare Națională a votat propunerile pentru alegerea Consiliului de Stat, pentru alegerea noului guvern, pentru modificările aduse Constituției arată, pe deplin concludent, că toate aceste noi măsuri răspund unei adevărate necesități legate de actuala etapă în dezvoltarea patriei noastre.

Unitatea de concepție și de acțiune a deputaților din Marea Adunare Națională reflectă unitatea de voință a întregului nostru popor, chează și a viitoarelor succese în opera de construire a socialismului.

Demostene BOTEZ

(Continuare în pag. 5)

Lucia DEMETRIUS

Inaltul democratism al orînduirii socialiste

Rezultatul alegerilor din ziua de 5 martie 1961, în analiza făcută de Comisia de validare a Marii Adunări Naționale, este mărturie vie a profunzului democratism al orînduirii noastre socialiste.

În adevăr, componența Marii Adunări Naționale reflectă marea forță a întregului nostru popor.

Cuvîntul „democrație”, cu bine cunoscută lui origine greacă, figura de mult în dicționarul limbii noastre, dar nu pentru a exprima și defini o noțiune, ci pentru a masca tirania de toate speciile, de la cele mai hazii pînă la cele mai tragice. A fost desigur cuvîntul care a mințit cel mai mult, în trecut, din tot fondul nostru de cuvinte. El a acoperit turpitudinile și crimele ale burghez-moșierimii cu un egal cinism.

Democrație era poreclă și regimul în care un popor de milioane de muncitori și țărani era „reprezentat” în

conducerea statului exclusiv de cei mai hapsini capitaliști și de cei mai cumpliți moșieri, în care țărani muncitori, cei fără pămînt dar dolidora de pelagră, apăreau ca fiind reprezentanți în parlamentul țării de nababul Cantacuzino, cel mai mare latifundiar, „ales” la colegiul al treilea de descultii populari.

„Finita la commedia!”
Azi, în Republica Populară Romină — puterea aparține oamenilor muncii de la orașe și sate, care o exercită prin Marea Adunare Națională și Sfatul Popular.

Azi, democrația este cu adevărat organizare a statului în care puterea este exercitată de popor.

Nu o spune numai constituția. E o realitate vie, e însăși viața noastră socială și de stat de fiecare zi. E ceea ce dovedește strălucit componența Marii Adunări Naționale, care este organul suprem al puterii de stat a

Republicii Populare Romine și unicul ei organ legiuitor.

Cine exercită această supremă putere?

Cei 465 de deputați care compun Marea Adunare Națională.

Cine sînt aceștia?

Sînt într-adevăr oameni ai muncii de la orașe și sate, muncitori, țărani, intelectuali.

Forțele sociale din țara noastră, după curățirea ei de paraziți, de clasele exploatatoare, sînt: clasa muncitoare, țărănimea muncitoare, intelectualitatea.

Aceste forțe, conduse de clasa muncitoare în frunte cu Partidul Muncitoresc Român, au făcut în acești 17 ani, țara înfloritoare, țara nouă pe care o vedem astăzi. Ele nu sînt numai

Prefață

Constructorilor hidrocentralei de pe Argeș

Urmașii noștri vor putea-nțelege
Din lumea lor, așa cum vor primi-o,
Frumoasa mea zeiță Clio,
Ce dragoste e-n stare să ne lege?
E-o dragoste ce-și împletește firul
De cînd ne știm, și nu de multă vreme,
Același, cu zenitul și nadirul,
Cu tot ce poate-n lume să ne cheme
Spre fericirea noastră pămîntească,
Spre liniștea și bucuria mare
În care omul poate să-și găsească
Prea mult visatul „Carmen Saeculare”.
Mă uit la chipul tău cum o să fie,
Și-l văd întinerit nu peste mult,
De-a pururea ca o lumină vie
Al cărei licăr pot să-l și ascult.
Mă uit la fața ta și în tăcere
Cobor la poala muntelui să-ncep
Lucrarea mea acol unde se cere
Cu brațul meu, alt cit mă pricep.
În fața mea văd încă dealuri sterpe,
Mai văd în preajmă bălți și loc pustiu.
Vreau vinul toamnei să-l aud cum fierbe,
Împrejmuit de holde vreau să fiu.
Sub pașii mei adîncuri neștiute
Ascund lăuceși și mărgăritare.
Să poruncesc adîncului vreau: „Du-te,
Flăcăule ieșit dintre hotare,
Întinde-ți brațele și te îndreaptă,
Uzine noi îți-am ridicat în cale,
Să urci sub soare treaptă după treaptă
În marea zborurilor tale”.
În jurul meu sînt apele cu stufuri,
Cu plopi și sălcii, — și păduri la poale
Îmi scot în cale munții din văzduhuri
Trufași în piscurile goale.
E țara-n frumusețea ei primară
Țesută din lumină și din ploaie,
Țărîmurile ei ce mă cheamă
Să le despățuț foaie după foaie.
Sînt unul dintre meșterii cei mari,
Și mie-mi curge Argeșul în singe.
Hei, voi, de-acolo, calfe și zidari,
Al cărui suflet zidul îl mai strînge?
E sufletul durerii și robiei
Al cărui geamăt nici nu-l mai ascult:
Sub draja cărămizii și mistriei
L-au îngropat zidarilor mei demult,
Și-acum furat de apa ce-și răstoarnă
Puterile din munte-n fire lungi,
De dealurile mirosind a coarnă,
Dus de ecoul toamnelor prelungi,
Eu descifrez contururile clare
Ale acelei luni ce voi zidi-o
Să te întîmpine din depărtare
Frumoasa mea zeiță Clio.

Ion HOREA

Vă mulțumesc

Orgolios ca Maldoror,
aș fi putut prin lume trece,
cu ochiul desenat și rece,
de patimi disprețuitor...

„Dar mi-a plăcut să smulg cu dinții
un fruct, cînd nu voia să cadă —
și, mai ales, distinsa roadă
din arborele cunoștinții.

Cu-aripele curgînd din umăr
s-au perindat pînă-n prezent,
drapași în veacul decadent,
o mie de poeți la număr.

Eu am ales veșmîntul suplu
bun pentru dragoste și luptă
și, pe-o spirală ne-ntreruptă,
am fost mulțime și-am fost cuplu.

Vă mulțumesc, vă mulțumesc,
minerii mei, voi, lăcătuși
— cinstiți deschizători de uși —
pentru-acest abur omenesc

ce m-a urcat în Poezie
— ca-ntr-o furtună străvezie.

Nina CASSIAN

Un aspect din sala de ședințe a Marii Adunări Naționale: deputații aplaudă cuvîntarea tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Istoria la accelerator

Ridicarea la conștiință politică a conținutului african constituie neîndoielnic revelația zilelor noastre.

Lucrările și singele a două sute de milioane de africani au alcătuit, de a lungul unui secol și nesfîrșit de suferință, mare parte din „zestrea” imperialistă, au stat la baza imensei acumulări de capitaluri, a industrializării, a apariției peștelor străine, într-un cuvînt a buzerării profunde imorale, caracteristic epocii de descompunere a celei din urmă orînduirii ce-și trage existența din exploatare. Dar tocmai în perioada celor mai grave convulsii ale imperialismului monopolist, lupta popoarelor învinselor, care era lăsată în condițiile existenței sistemului socialist mondial, face să se prăbușească și colonialismul, punîndu-se capăt unuia din cele două întinsecate capete din istoria umanității.

Popoare întregi care adesea nu dispuneau de nici un profesor, medic sau inginer, s-au trezit la viață, și-au eliberat drepturile. Era și timpul.

Într-un uriaș efort, Africa și-a scuturat lanțurile care-i strîngau pumnii, și este un fapt semnificativ că astăzi cel mai mare complex universitar din lume poartă numele lui Patrice Lumumba, simbolul continental care a deșteptat lupta popoarelor congoleze ca și a celorlalte popoare africane care căuta lichidării totale a colonialismului.

Privind în altfel emblemele noilor state africane ne întrebăm cu legitimitate curioasă, cum va deurge mai departe procesul prăbușirii colonialismului în Africa. Oare va reuși această plîngă să-și asigure, acolo unde mai supraviețuiește, o agonie lentă și confortabilă? Revențele evenimentelor via și ne spulberă această apăsătoare: la 15 martie Commonwealthul britanic a mai acceptat o perle și cea mai scumpă — Uniunea Sud-Africană.

Desigur, acesta nu este decît un pas. Popoarele din această regiune sînt de bogată în Africa au acum să se descotorosească de unii din cei mai vechi și înșelători exploatatori, care cu înșelăciune și înșelăciune au sădit în țările lor, în ultimele decenii ale secolului al XX-lea. Semnificația excluderii Africii de Sud din alit de astăzi și podia numita „comuniste” britanică de nașii este dintre cele mai profunde, căci ea s-a produs împotriva avizului guvernului englez și i-a fost zădărnă. Negustorimea de la conducerea Marii Britanii purtase pentru acapatarea vaselor teritoriale aflate în sudul Africii unii din cele mai rușinoase războaie ale sale, destul de bogată în războiul prădalnic. Înaintea lucrului, situația premierului britanic nu este de învidiat! El a trebuit să se supună cerințelor exprimate imperios de reprezentanții Ghanei, Nkrumah, și să renunțe la sprijinul sfios al primului ministru australian, în favoarea guvernului rasist al lui Verwoerd. Asadar grupul de țări afro-asiatice au impus leului britanic acea politică de „decență” care se plîngea și în calculabile pierderi de capitaluri. Și aceasta nu este totul! Lucrările se înalță și pierderea ireparabilă a Uniunii Sud-Africană amenință să surpe stăpînirea britanică în tot controlul Africii. Artificiala și impopulara Federație a Rodeziei, unde domnesc aceiași obiceiuri și rapaci mijlocii de sclavi, vreo treizeci de milioane de pistolari care terorizează o populație de mai multe milioane de localnici, se poate și ca disloca din clipă în clipă, toată de aceluși rasist și eventual, evada din orbita peicitalui imperiu.

Dacă de curînd coloana vertebrală a colonialismului african s-a frînt, pe toată lungimea Nilului, acum același colonialism riscă să fie rupt în două în inșiși miezul vital al Africii. Apoi — culme a uenocriții — poporul negru din Angola își revendică și el drepturile în cînta metodelor medievale, caracteristice retrogradului regim salazarian, sau poate tocmai de aceea, în Angola se petrec mari frămîntări. Gri-juli „doctori” yankei prescriu un tratament tergeversant de reforme treptate, care să pună pe colonialiștii portughezi la adăpost de pînă la cel din Congo. Zădărnice însă! Mulți cu seamă că stăpînii de sclavi din Angola, unde bîntuie răul acesta pe scară înșelătoare, nici nu vor să aibă de asemenea măsuri, oricît ele vor întărea în favoarea lor. Sfatuirilor prudente ale Washingtonului li se răspunde cu același „impertinent” față de S.U.A., cu americanii să se ocupe de negrii lor. Oricum ar fi, colonialiștii portughezi sînt avizați din vreme să-și pregătească bagajele. Condoianțele tovarășilor de afaceri britanici vor fi cu altă mai sicure cu ei, după cum se știe, înșiși Portugalia pare a fi era mai credincioasă de peuplului britanic.

Cine va lua locul Marii Britanii pe „piețele” Africii de Sud? Sau al Belgiei, în centrul Africii? Întrebări fără rost. Nu trebuie să uităm că trîm istoria la accelerator. Decenză, marile companii internaționale din Kattanga vor achiziția patrimoniul belgian și unul de același tip și de aceeași genă va fi și în Africa de Vest și în Africa de Est. Englezii, belgienii, portughezii, colonialiștii au o singură patrie a dividendelor comune. O vreme, sfa-cerile mai pot continua și la umbra neînșelătoare a unui steag african. Apoi însă, pe drumul firesc și implacabil al istoriei, peste toate conflictele de interese ale colonialiștilor și în cînta frontului comun al acestora, Africa întreagă va fi a africanilor, în Congo ca și în Rodezia — în sudul Africii.

Șerban CIOCULESCU

O VIZIUNE A SATULUI

PE SCURT, DESPRE...

NOTE

Poem cetățenească

In "Scrisul bănețean" nr. 2/1961... Poem cetățenească

Critică tină...

Trebule salutați hotărârea contemporanului de a acorda...

Interesant!

In "Lucașăruți" Nr. 4 a.c., Vasile Rebreanu publică un nou fragment din romanul anuntat...

Retorism uscat

In poezia "Cintau navigatorii" din revista "Scrisul bănețean" nr. 2/1961...

In viziunea epică a lui Zaharia Stancu, satul nu apare unitar. Țărâni din Omida, Belitor, Secera și Saiele nu cunosc armonia socială...

va fi cea dintâi trăsătură a lui ca individ social. Intrucît prozatorul observă indivizii și viața sub aspect social imediat...

Cînd țăranii din Omida sînt arestați, avocatul vine de îndată și pune la cale un plan de acțiune în virtutea căruia un număr apreciabil de pogoane...

bogăția ei de lucruri și fenomene. Țăranul lui Zaharia Stancu nu acceptă lumea așa cum este, respinge fatalitatea...

Pe marginea romanului "DESCULȚ" (II)

(care vorbește și mai "pe radical", întrebându-și mama, în ce anume ocoana a venit la el și la soția lui, cu-oana Polina)...

lădă, s-o scot din cînd în cînd să mă uit la ea, să văd să mă prăpădesc.

După ce au adunat oarecare stare, acțiunile și bogățiile devin rezaimul de nădejde al stăpînirii. El privește de sus pe descuții și în ideea sa se supună legilor...

Ceea ce impresionează, în primul rînd, cînd este vorba de viața satului, este evocarea ei în ansamblu, sub aspect monografic, am spune, fără individualități detașate...

Din această categorie tipologică, definiția de prozator în mod global, ca fiind stăpînită de rapacitate și sete de înăvuirie...

scăpă din raza evocărilor și chiar de spiritele lor. Naratiunea este în acest caz dilatată, fără să existe o necesitate logică...

O seară de poezie Aragon

Vineri 24 martie a.c., orele 17,30, va avea loc la Casa Scriitorilor "Mihail Sadoveanu" o seară de poezie Aragon.

Conferință scriitorilor francezi Hubert Juin. Recită din opera lui Aragon: Tanti Căcea, artistă emerită, Fory Etterle, artist emerit...

FLORICA CORDESCU

VERA HUDICI:

"Zile de primăvară"

Stăruința de a cuprinde în țesătura unui mic roman cîteva din cele mai caracteristice episoade din viața pe trîștărilor, tendința de a evidenția dramaticismul cotidian al unei profesii...

Conflictul Zilelor de primăvară e declanșat de reînfrînarea din Anazarișta venită în mijlocul petrolistilor pentru a le consemna succesele în producție...

dar aventura cosmică a lui Dacie este completată de o poveste de ficțiune sală omnică, Mega-Lega, și anume, despre întîmplările din împărăția lui Gad, cu un deznădămit simbolic...

Acesta ar fi pe scurt subiectul cărții. Dar ce fel de oameni, ce fel de caracterare populare romanului? Pentru a ilustra capacitatea unui secretar de partid...

H. FĂBIAN

GEORGE NESTOR:

"Cineva scutură cuibul"

Peste sat plutește umbra morții. Războiul pustiște casele oamenilor. De pe front sosesc amunziți de moarte...

Modalitatea alternării celor două planuri, mai ales către sfîrșitul cărții, permite consemnarea unor aspecte reprezentative pentru cronică epocă...

Eugen SIMION

Advertisement for 'Insemnările lui Neculai Manea' by Mihail Sadoveanu, published by Cronica Literară.

Locul unde nu s-a întîmplat nimic. Locul unde nu se poate întîmpla nimic. Locul unde nu se poate întîmpla nimic.

Advertisement for 'Cronica Literară' magazine, featuring the title 'Insemnările lui Neculai Manea' and the author Mihail Sadoveanu.

ANTONIO

HEMINGWAY

Presa americană a anunțat că s-a scris o carte a lui Hemingway, "Vâră periculoasă" (The Dangerous Summer) din care publicăm aceste fragmente, urmând să apară în 1961 la New York. Dintr-o scrisoare scrisă de el în timpul războiului, se vede că Hemingway este un zgomotos și original, opinii sunt înalte de mare franciscană. Scriitorul englez "Observer" scrie: "Spania, țara aflată în război, este un mare interes, în-a adus scriitorului mari plăceri. Zărește atât pline de furturi, jantioane. Nu dorim să ne mai vedem în Spania — scrie unul din aceste zile, și adaugă: "Cătrească Hemingway și o suită de ani, dar departe de noi. Să nu ne mai calce străzile, să nu mai vie pe în noi, să nu mai nădărniceze noi, să nu mai bea vinul, să nu mai încălzescă razele soarelui spaniol".

Ce s-a determinat pe scribii lui Franco să se dedea la atacuri atât de furioase, încumputându-se numai cu respect datorat lui mondial a scriitorului și cu rezultate elementare de poliție. Motiuni declarate ai acestui război, răspunsurile scriitorului ar fi pomenit figura cunoscutului matador spaniol Manolete a fost în parte, și aceluși "Observer" recunoaște că "linia atenuată a acestui război, și nederite politice ale lui Hemingway".

En ziarul "El Franco" nu s-a dat în literatură scrie această absurditate: "La nimic altceva mai bun nu puteai să te aștepți de la un comunist atât de cunoscut ca Hemingway".

Destui jurnaliști spanioli — arată "Observer" — au scris lucruri și mai rele despre Manolete. Ceea ce îi supără însă pe spanioli e că aceste lucruri din de astăzi de la un străin.

Ani adăuga: "spanioli" adică scribii lui Franco, și amintirea lui Manolete, care "strănuie" nu e altceva decât același Hemingway care în lupta sa războiului spaniol împotriva fascismului. Oare nu acesta e conștiința principală a tuturor care cuprindă presa franciscană la auzul numelui lui Hemingway?

In orice caz, inspectorul se ridică, își întinde mâna și spune: — Am citit cărțile dumneavoastră și mi-au plăcut. Am să înregistrez îndată actele și dacă trebuie vă voi însoți la vamă.

Cam așa am revenit eu în Spania; aproape nu-mi venea să cred că e adevă. La fiecare nouă cercetare a actelor — și au mai fost vreo trei, numai până ce am ajuns la riul Bidassoa — așteptam mereu să fim reținuți sau să fim trimiși înapoi.

Cartea de față a fost concepută ca o cronică a luptelor de tauri, dar în același timp luptele de tauri mă lăsau destul de rece, voiam numai ca Mary și Gianfranco să vadă și ei acest spectacol. Mary îi văzuse pe Manolete când acesta luptase ultima oară în Mexic. Fusesse o zi cu vînt, taurii nu erau buni de nimic, dar Mary-iei îi plăcuse, și atunci am înțeles că dacă o corridă altă de săbiă pufuse s-o impresioneze, înseamnă că va deveni o strășnică amatoare a luptelor de tauri. Se spune că etne poate trăi un an fără să asiste la o corridă, acela poate trăi astfel toată viața. Nu cred că e adevărat într-un tot, dar o parte de adevăr tot este. Eu, timp de paisprezece ani n-am mai văzut lupte de tauri, dacă nu pun la socoteală corridele din Mexic. E adevărat, acești ani au fost pentru mine în multe privințe asemănători unor ani de temniță, petrecuți însă nu înăuntrul ei înafara închisorii.

Am citit și am auzit de la oameni de încredere despre trucurile nedemne care s-au încercat în practica lui Manolete. Ca să măsoare riscul pentru matador, taurului i se taie virful coarnelor și apoi, ca să îi se dea un aspect cit mai natural, coarnele se dau la rîndea. Coarnele astfel făcute sînt sensibile ca niște degete în care unghilele au fost tăiate până la singe, și dacă taurul împinge cu ele măcar o singură dată în barieră, simte o asemenea durere, încît a doua oară se lasă păgăbas.

În afară de asta, cînd i se scîrtoară coarnele taurul pierde simțul distanței și matadorul se poate eschiva ușor. La termă taurii se înțaiără adesea între ei și în aceste lupte, de multe ori singeroase, învață să bată cu coarnele, așa încît taurul, cu cit e mai bătrîn cu atît are mai multă experiență și pricepere. Impresarii, care au întotdeauna și matadorii mai măruiți nu numai "stele", îi pun pe crescătorii de vite să le facă roșii și de așa-numiții "semnături" — medietori. Medietorii — e un tauruș nu mai mare de trei ani, care încă trea învățat să împungă. Pășunea e întotdeauna aproape de apă, așa încît ei nu alergă prea mult și are picioarele slabe. Este hrănit cu grăunțe și atînge repede greutatea necesară, iar ca aspect nu se deosebește cu nimic de taurii virșnici. Dar în realitate el este numai jumătate de taur și matadorului nu-i vine prea greu să-l răpună, iar uneori trebuie chiar să-l menajeze ca să nu-și piardă forțele înainte de vreme.

Dar și un taur cu coarnele scurte poate să omoare un om. Mulți matadori au primit rani destul de grave de la taurii cu coarnele scurte. Oricum însă, să lupți cu astfel de tauri e de zece ori mai lesne și de zece ori mai ușor să-i ucizi.

Spectatorul obișnuit nu observă nimic. El nu distinge și nu-l pune pe gânduri asprimea albă a locului strunjit. Vede numai virturile negre, lucioase ale coarnelor și n-are cum gînci că strălucirea și negrul sînt artificiale. Cu ajutorul unei mașini de tuns coarnele pline pot fi arătate astfel, încît să strălucască la așa ca o cizmă veche, bine văzută. Dar un ochi priceput descoperă îndată șiretlicul, așa cum ochiul giuvaergului descoperă defectul unui briliant chiar de la o oarecare distanță.

În timpul lui Manolete, și mai tîrziu, existau mulți impresarii necinstiți, care în aceiași timp erau și antreprenori sau aveau legături cu antreprenorii și cu crescătorii de vite.

Taurii ideali pentru matadorii lor erau socotii medietorii și mulți proprietari creștea special pentru ei, în număr mare, asemenea junătății de taur. În taur îngrăsat pare mult mai mare decît este; în fond, el nu-i decît un simplu tauruș, ușor de înfrunțat și ușor de stăpînit. În privința coarnelor nu poate fi vorba de teamă. Le pot scurta și lui plimbînd cu ominițele pe care orice matador le săvîrșește cu un asemenea taur: să-l aștepte cu spatele, să-l treacă pe sub braț privind spre băncile spectatorilor; să stea în fața unui genunchi în fața animalului înfrunțat, atînguindu-i urechea cu colul, ca și cum i-ar vorbi la telefon; sau să-l mîngie pe coarne și, aruncînd muleta și spada, să arunce peste rîndurile spectatorilor o privire de comediant, în timp ce taurul proștit și cu singele curgînd, șade în fața lui parca vrăjit, iar publicul, uimit de un asemenea bîci, să creadă că a renașcut veacul de aur al tauramahiei.

Astfel, din diverse cauze, și înainte de toate pentru faptul că am trecut de mult de vîrsta amatorului pasionat, mi se răsice aproape entuziasmul pentru corride. Cum însă aparuse o nouă generație de matadori, voiam să o cunosc. Cîndva îi cunoșteam pe părinții lor, cu mulți dintre ei fusesem prieten, dar unii muriseră, alții părăsiseră arena, din teamă sau din alte pricini, iar eu îmi dădusem cuvîntul să nu mă mai imprietenesc cu alți matadori; surferisem de multe ori alături de ei în acele momente cînd frică sau neîncrederea născută din frică îi împiedica să mă lupte cum trebuie. Eu însuși am cunoscut această frică mortală, cînd în arenă era vreunul din prietenii mei, dar cum nimeni nu-mi plătea pentru asta și nu puteam să-l ajut în nici un fel pe prietenul în cauză, hotărîsem că n-are rost să le chinu astfel și încă pe banii lui. Pe urmă, datorită unui concurs de împrejurări și faptului că timpul ne învăță să vedem multe lucruri mai clar, aproape că m-am eliberat de frică. Aș

putea chiar să-l învăț și pe alții — în clipe de mare tensiune sau așa, în general — capacitatea de a privi periculos fără teamă și chiar fără respect. În asemenea dar este o fericiție sau o nelicriere, depinde cit îl preluiești și cum știi să te folosești de el. Din partea mea, mă străduiesc să nu întrebunțez rău această calitate și știu bine că o voi pierde, îndată ce voi încerca din nou sentimentul de teamă, iar teama se poate întoarce curînd — totul e atît de nesigur. Personal consider că singurul lucru sigur esteștiința. Însă ajunge să încerci să exprimi ceea ce știi și atunci nimeni nu te poate ajuta.

La s-de-dimineață ieșiram cu Bill Davis din hotel unde toți dormeau încă și am pornit-o spre centrul orașelului din vechea provincie La Mancha, trecînd pe lîngă un zid circular cu tenoială cauzată. Aici era cîndva o arenă, cea arenă în care Ignacio Sanchez Mejias a primit rana fatală în lupta cîntată de Garcia Lorca. Prin niște străzi înguste am ieșit în piața bisericii și am intrat în mulțimea orașenilor care se întorceau de la piață. Era o piață plină de zgomot și de lume, dar majoritatea cumpărătorilor se plin-

fruntea. Dar acum era dimineață plină, trebuia numai să parcurgem un drum scurt pînă în ea-pitală, pe o șosea bună și, judecînd după felul cum vorbea șoferul, îi dădai seama că nu se distîngea prin cine știe ce religiozitate.

— Nimic, totul e în ordine — îmi răspunse el. Asta, ca să ajungem cu bine la Madrid.

Nu pentru asta te-am angajat, ca să te lași pe seama sfînturilor lui Dumnezeu, gîndii eu. Trebuie să-mi cunoști meseria dacă te-ai așezat la volan, să cercetezi cauciucurile înainte de a-l invita pe Dumnezeu să-ți vină în ajutor. Dar, aducîndu-mi aminte de copii și femei și de împorlanța înțelegerii depine în această lume trecătoare, m-am inclinat și eu. Apoi, dorînd să justific oarecum această grijă pentru integritatea și paza noastră, cam prematură, dacă ne gîndim că ne-am propus să călătorim trei luni bune ziua și noaptea, pe drumurile Spaniei, și destul de egoista din moment ce trebuia să petrecem acest interval de timp în mijlocul matadorilor, am început să mă rog pentru toți ostașii soartei, pentru toți prietenii bolnavi de cancer, pentru toate femelele cunoscute vii sau moarte și pentru

cînd taurul căzuse, îi fișise singele pe gură (lucru ce se întîmplă adeseori cînd taurul e ucis după foarte rogiile) și, presedintele nu-i dădu voie lui Antonio să-i taie urechea, deși publicul flutura din batisle pînă cînd taurul fu scos din arenă. Saltînd mulțimea, Antonio ocoli arena și trebuia să mă iasă încă de două ori. Spre barieră se întoarce curînd, străduindu-se însă să pară îndierent și cînd Miguelillo îi întinse un pahar de apă, strecură ceva printre dinți. Bău fără să se uite la nimeni, pe urmă își cloti gura și scuipă apa pe nisip. Mai tîrziu l-am întreat pe Miguelillo ce i-a spus Antonio:

— A spus: "Grozav aș fi vrut să tai urechea taurului". Dar e totuna, te-a arătat ce e în stare.

Al doilea taur al lui Antonio era frumos, cu pielea neagră strălucitoare, cu coarne admirabile, viteză. Cînd Antonio năși în arenă, fiind eșaria pregătită, din rîndurile spectatorilor sări în partea însoțită a ringului circular un matador amator, un flăcău frumos, sprintin, în cămașă de culoare deschisă și pantalonii albaștri și înlîns muleta în direcția taurului.

Nimic nu poate scria mai mult lucrul matadorului și dispoziția taurului, decît un amestec neașteptat din afară. În sfîrșit oamenii reușiră să-l prindă pe băiat care se sfîrșea supus, îndărătul barierii. Antonio se așază în mîna alergă spre el, îi spuse ceva repede și îl îmbrățișă puternic, apoi ieși în mijlocul arenei și începu să se ocupe de taur. Spectatorul simțea că ceea ce vedea acum, e ceva cum încă n-ai văzut, și că nu e nici o prefăcătorie la mijloc. Niciodată nu s-a mai întîmplat ca un matador nu numai să terze, dar să și-l îmbrățișeze pe cel care putea ușor să-i "sfrice" taurul. Nimeni însă nu mai avîntase cu atîta perfecțiune eșaria ca Antonio, azi, și apropie taurul de picador — unul din frații Salas — și-i spuse următoarele.

Puternic și curajos taurul, cînd simți arsură lăncii exact înțite, se năpusti năvălind asupra calului. Antonio îl devie cu eșaria și fără execuția cîteva veronice, măstruie, ușoare. La a doua străpungere de lance, taurul răsturnă calul și picadorul fu turcit între scîndurile barierii.

Juan, fratele lui Antonio și banderijerul său principal, se străduia să silească taurul să năvălească încă o dată asupra calului, pentru că, obomindu-și mușchii celei și apăsîndu-și gîtul mai jos, să poată fi mai bine ucis.

— Nu mă învăța tu pe mine — spuse Antonio, — îmi trebuie așa cum este.

Prin seama ceruți apoi presedintelui voie să treacă la banderă. După ce înțipse o perche în ceafa taurului, ceru din nou voie să treacă la muleta.

Mîniua atît de moale, de simplă și de plastro muleta încît fiecare din mișcările sale părea sculptată. Cînd sfîrșit de lăcrat cu muleta și-i rămase doar să ucidă taurul istovit cu măiestria de matador, Antonio, parca își ieși dintr-o dată din mîni, începu să execute o serie de trucuri, ca să ia ochii în genul lui Manolete, trucuri pe care le mai făcea numai al doilea matador, Cieluelo. Parcă voia să spună publicului, că dacă îi place și așa ceva, atunci să privească. Stătea cu taurul în față în acel loc în care ultimii trei tauri, năpustindu-se asupra calului picadorului, răscosiseră nisipul. Cînd Antonio, executînd o celebră figură, se întoarce cu spatele spre taur, acesta se polonică, aluneca pe piciorul drept de dinapoi și cornul drept intră în lesa lui Antonio.

Nu exista loc mai prozai și mai periculos în această lîmp și Antonio știa că singur știa cătău-tou, știa că rana e grea și nu-i vor mai ajunge probabil puterile să răpună taurul, ca să-și îndrepte greșeaua. Taurul îl lovide puternic, — văzusem și eu cum l-a pătruns cornul, azvîrlîndu-l pe Antonio. Aruncat la marginea arenei, el se finu pe picioare și nu căzu. Își lipi yalele de barieră, parca vrînd să oprească singele, care-i fișea îmbeșugat din rană. Mă uitam numai la Antonio și n-am văzut cîte stăpînea acum taurul. Cînd oamenii săriră să-l sustină, îl dete la parte și se îndreptă spre taur fierbînd de minie și cu singele curgînd. Îmi văzusem și înainte și încă destul de des înfrunțîndu-se în timpul lupturii în arenă, lăsidu-se fîrît de bătă luptei, abia mai puțin să respire de minie. Hotărî să ucidă taurul cum nu se poate mai bine și știa că trebuie să facă acest lucru imediat, cit timp nu i s-a scurs tot singele și nu s-a pierdut conștiința. Își potrive taurul lîmîn jos, loarile lui muleta, înfi, înlipse spada în cel mai înalt loc, între omoplații taurului și se aplecă pe cornul din dreapta. Apoi ridică mîna și-i provocă taurului moartea, pe care el, Antonio i-o menise.

Stătea în fața taurului pierzînd singe, nelăsînd pe nimeni să se apropie, pînă cînd taurul se răfîna cu ochii împănienjenți și se prăvăli greoi în nisip. Stătea singur, pierzînd singe, fiindcă nici-unul din prietenii lui nu îndrăzneau să se apropie de el. Ca răspuns la batislete fluturate în bănci, presedintele acceptă să i se taie taurului urechile, capitele și coada. Strecurîndu-se prin mulțime către ieșirea care ducea la ambulanță, îl vedeam cum să, pierzînd singe și așteptă să i se lîmneze înfășe. Pe urmă se întoarce, vrînd să ocolească arena și căzu în brațele lui Domingo și Ferrero. Nu-și pierduse conștiința, dar știa că singele curge și că nu mai poate face nimic. Lupta de azi se sfîrșise și trebuia să se pregătească pentru cea următoare.

Cînd am sosit la spital, de-abia se trezise dintr-o operație. Rana era adîncă de vreo șase centi. Doctorul Amocies îmi spuse că dacă taurul ar fi fost cu trei milimetri mai la dreapta i-ar fi perforat intestinul.

u prea trăgeam nădejde să fiu lăsat să vizitez din nou Spania, pe care dădădă patria mea, o lubește cel mai mult și în afară de asta eu însuși nu doream să fac acest lucru alina vreme cit vreunul din prietenii mei spanioli mai zăcea încă în temniță. Dar, în primăvara anului 1953, cînd ne pregăteam să plecăm în Africa, îmi trecu prin mințe să trec în drum și prin Spania. Cîțiva cunoscuți, foști combatanți în războiul civil spaniol, au fost de părere că pot foarte bine să mă întorc în Spania, dacă, fără să mă dezice de tot ce am scris, o să-mi fiu gura în ceea ce privește politica. Problema vizei nu se putea, Turistilor de origine americană nu li se mai cere azi viza.

În 1953, niciunul din prietenii mei nu se mai afla în închisoare și iată-mă făcînd planuri cum să-i arăt soției mele, Mary, iarmarocul din Pampeon, cum să mergem la Madrid și să vizităm muzeul Prado și dacă între timp nu sîntem arețai, înainte de a ne întorcede pentru Africa, să mă dăm o raltă și în Valencia, unde să vedem lupte cu tauri. Eu știam că Mary nu era cu nimic amenințată, mai ales că ea nu mai fusese vreedată în Spania. Ea are mulți cunoscuți care aparțin unor cercuri influente. În cazul cînd s-ar fi întîmplat ceva, iar eu să fiu grabnic în ajutor.

Fără să zăbovii în Paris, am traversat în grabă Franța prin Chartres, pe Valea Loirei și prin Bordeaux, ajungînd la Biarritz, unde unul din acei cunoscuți aparținînd cercurilor alese, ne aștepta ca să treacă granița odată cu noi. Am luat împreună o masă cumpătată și ne-am învîlt ca la ora cutare să ne întîlim în hotelul cutare, de unde să pornim mai departe. Unul dintre prietenii noștri făcuse rost de o scrisoare de la ducele Miguel Primo de Rivera, ambasadorul Spaniei la Londra, ale cărui forțe miraculoase ne-ar fi putut scăpa, chipurile, din orice nenorocire. Alînd despre toate acestea, ne-am mai îmbărbătat puțin.

Era un cer posomort și ploua cînd am ajuns la hotel. Tot așa și în dimineața următoare. Norii atîrnau jos de tot, ascundînd vederea munților spanioli. Prietenii noștri n-au sosit la ora fixată. Am așteplat o oră, apoi încă o jumătate de oră. Pe urmă am pornit spre graniță.

Cei de la frontieră ne priveau și el destul de sunori. Am prezentat pașaportele și un inspector de poliție l-a studiat îndelung pe al meu, fără să-și ridice ochii. Un obicei spaniol, dar destul de neplăcut.

— Sinteți cumva rudă cu scriitorul Hemingway? — mă întrea inspectorul, ca și înainte, fără să se uite la mine.

— Din aceeași familie.

El mai răsfoi pașaportul, pe urmă se uită la fotografie.

— Sinteți Hemingway.

Îmi îndreptai spatele, aproape milltărește, și spusei: "A sus ordeneș", care în spaniolă înseamnă "Ascultă" și "La ordinele dumneavoastră". Mi se întîmplase să aud și să văd cum erau pronunțate, în cele mai diverse împrejurări, aceste cuvinte și sper că am știut să le dau nuanța cuvenită.

geau de prețurile ridicate. Îndooseli la carne și pește. După Malaga, unde oamenii vorbeau într-un dialect care-mi este necunoscut, îmi era plăcut să ascult vorbirea spaniolă, sonoră, frumoasă și să înțeleg fiecare cuvînt.

Un spaniol în vîrstă se apropie de mine și-mi spuse:

— Nu cumpărați nimic. E prea scump. Eu nu cumpăr nimic.

— Dar ce mînișoi?

— Aștept pînă la spartul pieței — spuse el — către sfîrșit, vrînd-nevrînd să se cohore prețurile.

— Dacă e vorba de pește, o să ai cam mult de așteplat.

— E drept — spuse omul. Dar sardellele de colo au să devină curînd abordabile. Eu sînt localnic. N-am de ce mă grăbi. Dar dumneavoastră, să nu cumpărați. Trebuie să fiți un exempliu pentru alții.

Băiram într-o tavernă cafea cu laple, mîind în fața bucali de piine, apoi terminară dejunul cu brînză și vin. Vinul alb era mai bun decît cel rosu. Orașul rămăsese în urmă, dincolo de șoseata cea nouă și omul de la teighea îmi spuse că acum rar mai caldă cineva în taverna sa.

— E mort orașul — spuse el. — Numai în zilele de țîrg mai înviază oarecum.

— Cum merge vinul anul acesta?

— Acum e încă devreme să vorbim — răspunse el. Știu cam tot atîta cit și dumneavoastră. Deobicei la noi e bun și cam mereu același. Vița crește ca buruienile.

— Îmi place vinul asta.

— Și mie îmi place, de aceea îl injur. Ferește să mă injuri, ceea ce nu-ți place. Așa-i obiceiul azi.

Am parcurs repede cei trei kilometri pînă la hotel. Orașul pe care îl părăseam acum, era trist și nu ne venea prea greu să ne despărțim de el. Cînd ne urcaram în mașină, care apăca pe un drum îngust ca să ajungă la șoseata cea nouă, șoferul se închină plin de zel.

— Ce nu-i în ordine? — îl întrebai. Se mai închinase așa odată, în prima seară cînd, călătorînd spre Malaga am crezut că trecem pe lîngă un loc unde s-a întîmplat cîndva o nenorocire și, gînditor, mi-am inclinat cu respect

Antonio, să i se dea taur buni, pe măsura dibăciei lui. Ultima rugămînte nu m'ra fost ascultată. În schimb după o cursă riscantă prin La Mancha și prin sezele castiliene, am ajuns totuși cu bine la Madrid, unde am dat drumul șoferului să se întoarcă înapoi, deoarece nu cunoștea orașul.

Acest lucru a trebuit să-l facă Bill care și-a luat de atunci sarcina să se ocupe în persoană de treburile volanului, pentru întreg sezonul. A ieșit la iveală că experiența șoferului nostru era cu totul redusă și că, înainte de asta, nu fusese decît ajutor de șofer pe un camion. Ne fusese recomandat cu o sențitate de-a dreptul spaniolă, pentru că era rușă de departe și nu știa cine pentru că era un băiat corect și cinștit și își vedea de treabă. Am căutat să-i explicăm cu delicatețe, că nu ne putem folosi de serviciile sale întrucît nu cunoaște străzile madrilene și regulile de circulație în oraș — ceea ce era perfect adevărat.

Împrejurul circului mic, bătrîn, neîncăpător, noroiu uscat se transformase în praț. Am intrat, am găsit locurile și am început să primim nisipul galben al arenei care era atît de aproape de noi.

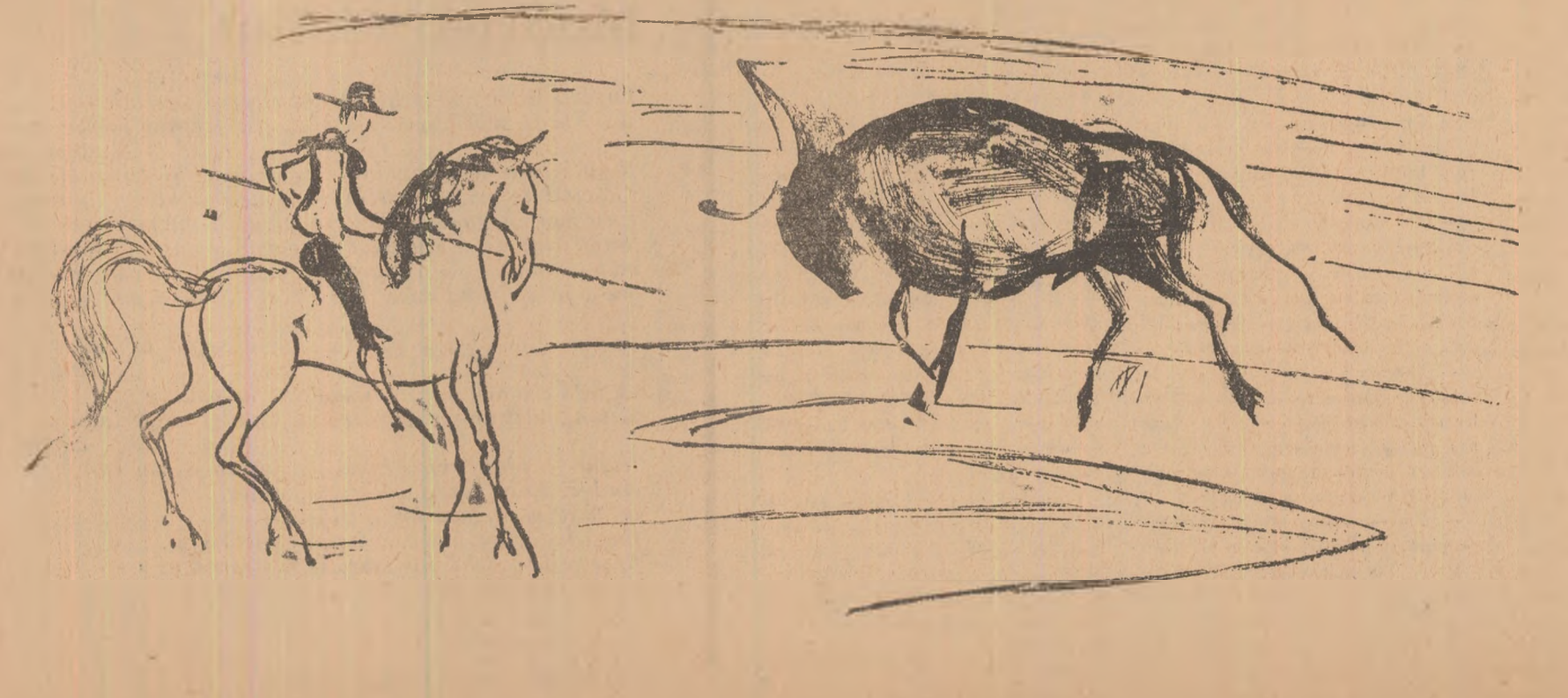
Antonio primi primul dintre taurii de la ferma lui Sanchez. Era un taur imens, negru, lrumos, cu coarne lungi și foarte ascuțite. Antonio făcu cîteva veronice, cu grația lui înasoută, fără grabă, plînd, avîndînd încrezător eșaria aproape lipit de taur, silîndu-l să se miște mai lent, tot mai lent și lăsid să-i treacă taurul atît de aproape, încît mai-mai să fie alitru cu coarnele în piept. Totuși, publicul rămînea neapăsător — lucru care la Madrid nu s-ar fi întîmplat — și de aceea Antonio lucră mai departe, oarecum alfel, îndepărtîndu-se intruciva de stilul clasic, inclîndu-se într-o parte cu mai mult elect și cu mai puține șanse de pericol. Întîndea eșaria în fața taurului, lînd-o cu amîndouă mîinile la nivelul pieptului. Apoi făcea lent o întoarcere întreagă cu eșaria care flutura împrejurul său, aci apropiîndu-se de taur, aci depărtîndu-se. Dar asemenea figură, în ultimă instanță, sînt niște trucuri. Îndată ce cornul taurului se apropie periculos matadorul se inclina ușor și taurul trece pe alături. Publicul îi plăcea figura! Și nouă i-a fel. În această parte a Spaniei oamenii, care știu ce înseamnă un taur adevărat și o adevărată luptă de tauri, au murit în război.

Cînd Antonio luă muleta în mîini, de taur era încă greu să te apropii și Antonio începu să-l pregătească cătînd să-i însule răbdător încredere și bărbăție. Părea că taurul se plicistise de eșaria. Mi s-a mai întîmplat să văd asemenea lucruri. Ca să-l învieze, de taur era nevoit să se apropie foarte mult de taur. Citeodată, la sfîrșitul luptei, taurul nu mai vede bine. Dar acum era altceva, și acest altceva trebuia să învingă Antonio în acele zece minute cînd un matador își învață taurul să moară.

Antonio căută să îmbrăbțeze taurul, apropiîndu-și piciorul drept și coapsa, apoi îi arătă că poate urmări neopedit muleta roșie și că acest lucru nu era la urma urmei decît un joc. Apoi începu alt joc. Muleta juca, cînd în dreapta, cînd în stînga, cînd mai sus, cînd mai jos. Taurul îl ocoli pe Antonio. O dată, încă o dată. Na, bine. Treci împrejur. Așa. Încă o dată. Mai.

Pe urmă, taurului îi dele ceva prin cap. Rupse jocul pe neașteptate și în loc să mă facă un ocol împrejurul lui Antonio, se năpusti asupra lui. Cornul trecu la o sulfime de țol de trupul omului și taurul îl lovi pe Antonio, cu fruntea. Antonio se întoarce, întinse taurului muleta, la înălțimea pieptului.

Apoi el începu jocul din nou și îl sili pe taur să mă facă două întoarceri, în care taurul era cit pe-aci să-l străpungă. Acum publicul își prețuia matadorul și ceru ca orchestra să cînte în cîntecul lui. În sfîrșit, Antonio ucise taurul. L-a ucis din prima lovitură, înfigînd spada ceva mai la stînga, în ceafa taurului. Publicul flutură batisle, cerîndu-i lui Antonio urechea taurului. Dar

Desene de IONȚA ILIUT

PRINTRE OAMENI

Schiță de COSTACHE ANTON

După ce se despărțiră de președinte, Grigore Turcaș rămase un timp în capul scării. Pe chipul lui încă își făcuse loc un zîmbet de nedăruire sau de neîncredere. Ielul în el îl primise Gheorghe Jderu, dar și mai ales vorbe de laudă i păreau aproape de neînțeles. Dacă ar fi avut în mână bonul pentru care ar fi crezut că totul se petrece numai în închisoarea lui. Avea o obișnuință să încheie lucruri, în realitate nu se întâmplau nicicând. Era un obicei vechi, deprins stăpîni. În sat, duminică se făcea să; el țese în fața grajdului ungi avea culcusul, asculta zîmzetul epărat al viilor și-i plăcea să-și scrie pe ea să-l acolească printre flăcări. Tema la joc fetele cele mai fru-

mai văzuse pînă atunci așa. Se bucura și cînd vedea codițele porcelanului de lape mișcîndu-se voioase ca niște stredeluse, sau cînd auzea grohăitul scroalelor care-l anunțau că-i vremea să le dea mîncare. Se bucura aproape pentru fiecare lucru pe care îl făcea, dar pe obrazul lui nu se vedea nimic. Rămînea neclintit și aspru, de parcă ar fi avut o crustă de fier. Acum crusta aceea se topise. Își simțea obrazul fierbinte, așa cum era uneori dinaintea, după ce se spăla cu apă rece la lîntînă.

Vru să se îndrepte spre fermă, dar își aduse aminte că lăsa pe altcineva în locul lui. Așază îi venea greu să plece. Simți o dorință vagă de a rămîne și el acolo în curte, printre oameni. Pașii îl purtau însă spre poartă, lăudauna cînd vedea un grup și cînd ar fi găsit în el salvarea. Bățul lovea din cînd în cînd virful bocancilor. De pe băț își ridică ochii spre mîna care-l ținea. Era o mîna mare, cu degete scurte și groase, acoperite cu smocuri roșietice de păr. O privi mult c-un fel de mirare. Avea ceva caraghios în felul cum ținea bățul, care-l făcea să-și recapete veselia. De pe mîna își ridică ochii pe chipul lui Dumitru Bunduc cel Mare. El privi lung cu aceeași mirare și curiozitate cu care-i privea și mină. Descoperi în trăsăturile lui alt om. Nul privea niciodată în față de la o distanță așa mică. Se uitase la el numai de departe. Dar de departe avea altă înfățișare.

Unii parcă numai așteptară. Cercul se frînse cit aj clipi. Se adunau cite doi-trei și se îndreptau spre poartă ori spre celelalte două grupuri mari din fața magaziei de unelte. Grigore Turcaș se trezi între Dumitru Bunduc cel Mare și Năstase Truș. Cînd ajunseră lîngă poartă înfiorase capul spre cele două grămizi de oameni rămase lîngă magazie. El părea parcă rău cî pleacă. Dumitru Bunduc cel Mare îl întreabă:

— Cum merg treburile la voi, la crescătoria, Grigore?

— Merg!...

Privi spre nasul corioai al lui Dumitru Bunduc cel Mare, cu însulșire. Își adusesse aminte de înălțimea. Putea să le-o spună celor doi. Începu nu foarte sigur.

— Numai azi i-o săptămînă, una dintre scroafe a fătat cincisprezece din lîmbă.

— Cincisprezece! Care-i asta, nu-i Flămînda?

— Turcaș îl privi uimit:

— Da! O scroafă de-acum două veri...

— Știu. Mi-a povestit președintele. Credeam că-i alta...

Grigore Turcaș clipi zăpăcit. Voia bună de pe chipul lui dispăru cu aceeași grabă cu care dispăre lumina cînd soarele intră în nori. Deveni tăcut, cu obrazul negru, pămîntu. În fața cooperativei Dumitru Bunduc cel Mare rămase să-și cumpere țigări. Năstase Truș mai merse o bucată, dar făcu tot timpul. Numai cînd ajunse în fața porții, se opri și rosti moale:

— Păi, mergi sănătos, Grigore.

Grigore Turcaș nu-l auzi. Se despărțiră cu mersul lui cunoscut de toți, puțin legănat și grăbit. Cînd intră în ogradă, nevastă-sa, Lica, o femeie înaltă, și zvelță, pe chipul căreia se vedea o frumusețe olfîită timpuriu, se opri în colțul prispiei. Venea c-un braț de lemn dinspre stînga care ce zărea, sub un șopron acoperit cu carton gudronat. În picioare avea o pereche de bocanci bărbătești descheiați. El privi cîteva clipe cercetătoare, apoi se strecură în casă înaintea lui, fără să-i fi adresat nici-un cuvînt. Casa era mică, Avea o tindă, fără ferestre, în care nu era lumînă decît cînd se deschidea ușa. Tînda n-avea nici tavan. Numai două grinzi rotunde din lemn de lei. De jos se vedea cîmpriorii, acoperișul de stuf și hornocapla. Peste stuful acoperișului și peste cîmpriorii se zărea un strat gras de lîngine. Uneori, la sărbători, cînd se făla porcul, de cîmpriorii se atîrnau pentru alutmat bucăți de carne. Coșul se astupa și tot fumul era lăsat să iasă în pod.

Din tindă se intra pe ușa din dreapta într-o odaie mai mărișoară, cu lut pe jos; pereții zugrăviți cu flori mari roșii și albastre, pe-un fond alb, îi dădeau un aer de voioșie și sprînteneală, în ciuda palatului grii, cu tablăle întinse care imitău strident lemnul de nuc. Pe pat își luă ochii un vral de scoarță și tăiere colorate, și altul de perne cu fețele lucrate din broderie. Amîndouă se înălțau pînă aproape în tavan. O oglindă mare, cu ramele din același lemn care imita nucul, lîngă fereastră o mașină de cusut „Singer” și-o lavă joasă pentru dormit.

Cealaltă ușa, vopsită cu humă, dădea în bucătărie. Pereții bucătăriei erau vărul simplu, într-un portocaliu șters. Aproape jumătatea din încăpere era ocupată de-o sobă din cărămidă cu plită, care încălzea de fapt și camera mare. O masă dreptunghiulară de brad, două scaune și-o lavă înaltă și tare, ocupau cealaltă jumătate. Pe jos, peste podeaua de lut, era așternută o rogojină.

Grigore Turcaș intră mai întîi în camera mare; se opri în prag. Aici, în ultima vreme dormea fîcă-sa, Zinovia. El și nevasta intrau foarte rar. Stăteau la bucătărie. Acum, ca și cînd și-ar fi adus aminte că pusesse piciorul, pe-un teritoriu străin, se întoarse și intră în bucătărie. Se așeză pe lavă. Își scoase căciula o puse în fața lui pe masă, dar înediat o luă și-o aruncă peste umăr. Nevastă-sa își făcea de lucru în fața plitei. Stătea cu spatele spre el ca și cînd n-ar fi știut că îl intrase. Grigore Turcaș își puse coatele pe masă și începu să-și frece rar obrazul jeptos. După o vreme, Lica îl întreabă fără să se înlocăre:

— Ți-i foame?

Grigore Turcaș nu răspunde. Parcă nici n-aurise. Își freca mai departe obrazul. Lica nu făcea decât să-l țere-luă. Spuse c-un glas tipsit de căldură și se înlocăre:

— Mîncăm îndată.

Vorbele păreau spuse mai mult pentru ea, ca să-i indice ce are de făcut sau pur și simplu erau vorbe care se spuneau înainte de orice masă, leși în tindă și începu să strige:

— Zinovio! Ce faci, fată? N-ai de gînd să mai vii odată?

Pașii i se îndepărtară. Cînd se înlocăre spuse:

— S-a dus la beci, să scoată niște murături și-a uitat-o Dumnezeu acolo...

Luă de pe polița prinsă pe perete, în fața plitei, niște farfurii, peste care după ce-și trecera poala pestelicii, le așeză pe masă. În lîndă se auziră pași. Fata intră lîndă în mîna o străchină cu murături. O puse pe masă, duse mînele neobișnuit de roșii la gură și spuse chicotînd:

— Mi-au înghețat degetele. Lingura a dispărut nu știu unde. A trebuit să le scot cu mîna.

Avea pe ea o flana albă de lîndă, încheiată cu nasturi mici, pînă sus la gît. Ceva din croială măică-sii, în lîndă umerilor, a taliei, a soldurilor, izbea ochii din prima clipă. Era însă mai subtilă și mai zvelță. Lîndă broboada de pe cap și-o puse peste umeri c-un mișcare sprîntenească a brațelor. Ochii ei limpezi îl fixară o clipă pe Grigore Turcaș. Buza de jos i se răsfirase într-un zîmbet vag, care dispărură în aceeași clipă. Întrebă cu glasul puțin îngrosat de lipsa aceea de căldură care se simțea și-n glasul măică-sii:

— Nu ți-a dat căruța? Trebuia să mă lași pe mine să-i cer. Grigore Turcaș ridică spre ea ochii închiși. O măsură lung cu privirea posacă pe jumătate adormită. Dar pe măsură ce o privea, ochii i se deschideau; în irișii mici apăru un zîmbet care-i trecu repede și pe obraz. Întrebă cu o voioșie neașteptată, fără să-și fi clintit coatele de pe masă:

— Cine ți-a spus ție cu nu mi-a dat căruța? Uite aici!... Se căută cu însulșire în buzunarul de la piept și lîndă bonul liberat de președinte. Citește! Afăta lucru n-are să-și fie greu să faci.

Fata îl privea veselă, și parcă nu vedea bonul pe care-l lîndă el.

— Citește!

Lica se întorse și privea mirată, fără veselie. Zinovia luă bonul, îl citi, apoi se apropie de mamă-sa:

— I-a dat, mamă. Uite-aici. I-a dat două căruțe.

Grigore Turcaș se foi la locul lui. Vru să se ridice, dar se răzîndîi parca și se așeză mai bine. Spuse cu aceeași însulșire:

— Și zidiri îmi dă...

Lica nu arăta nici-un fel de bucurie. Chipul brădat de riduri îl rămase neclintit. Doar buza de jos se răsfirase ușor într-un zîmbet chinuit.

— Treceți să mîncăm.

Îndemnul o privea mai mult pe fată, de care se țovă cînd luă de pe loc oala cu mîncare.

În timpul mesei Grigore Turcaș pozește de trei sau patru ori cum de-cursese discuția cu președintele, și de fiecare dată își mai amintea cite-un cuvînt sau cite-un amănunt care-i scăpase înainte. De mîncare aproape că nici nu se atîngea. Zinovia se făcuse roșie la față și ochii îi strălucneau. Din cînd în cînd îl întreba, nu ca n-ar fi fost încredere sau că n-ar fi fost convins, ci numai așa, ca să mai audă o dată:

— Și-ți dă și lemn?

— Îmi dă!

Lica minca în tăcere fără să-i privească. La sfîrșitul mesei, cînd se ridică să strîngă vasele, întreabă:

— Or să ia masa la noi?

Fata îi dădu ouă:

— Lasă, mamă, nu-ți fă griji. Am să te ajut și eu...

Grigore Turcaș ieși în ogradă. Luă roaba și se duse în grădina din spațele casei să sapa pămînt pentru temelie de la casa cea nouă. Dar groapa începută cu vreo cîteva zile în urmă era plină cu apă. Nu se putea lucra. Se întorse cu roaba goală. Pe ușița trecea Păvălache Goarnă. Capul lui mare pe care purta o căciulă miștoasă, dintr-o blană roșcată de cirilan, plutea parcă deasupra gardului. Cînd îl văzu pe Grigore Turcaș se opri și strigă vesel:

— Ce faci, Grigore? Zice lumea că-ți ridici casa.

Grigore Turcaș lăsa roaba și se apropie de gard. Spuse reținut:

— Îmi ridic... De ce să nu-mi ridice?

— Vrasăzică e drept ce vorbește lumea?

Grigore Turcaș își ridică privirea.

— Lumea de asta-i lume să vorbească...

Păvălache Goarnă vru să mai spună ceva, dar se răzîndîi. Înălță din umeri și se depărta. După cîteva pași întoarse capul și spuse mai mult pentru el decît pentru Grigore Turcaș:

— Aj haz, Grigore!

Turcaș înălță și el din umeri și se întoarse spre roabă. O duse sub șopron lîngă stiva de lemne, apoi începu să umbie prin ogradă fără nici-un rost. Își aduse aminte că nu trecuse să arate bonul și se mai pomenea mîine fără ea. Cine știe ce ce treburi puteau fi trimiși. Era bine să lîndă să-i spună lui Ilie Firloagă din lîmp. Cînd nu făcuse în ușița își dădu seama că de fapt povestea cu bonul era numai un pretext să poată pleca de-acasă. Simțea nelămurit nevoia să se întinească cu cit mai mulți oameni, să se lăude cum l-a primit Gheorghe Jderu și ce ajutor i-a promis.

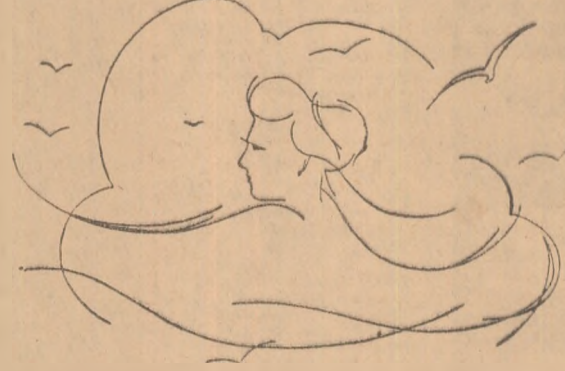
Cînd ieși Lica să scuture fața de nasă, îl văzu depărîndu-se pe ușița. Avea în mers ceva neobișnuit. Femeia scutură fața de masă fără să-și ia privirea de la el. Cînd termină, întoarse capul și întreabă mirată:

— Unde s-o fi ducînd tătulo, Zinovie?

A. E. BACONSKY

Harpe electrice

Lini de-naltă tensiune fluieră noaptea,
Fluieră noaptea-n cîmpile Dunării —
Lini de-naltă tensiune, harpe electrice
Noaptea sub lună în marile șesuri din Sud
Caut pe coardele lor de oțel și de cupru
Sunete lungi cu spirale albastre — noaptea ascult
Contrapunctul ciudat al destinelor noastre,
Purtat de iluzii ascult nevăzute unde cîntînd,
Lin dizolvînd în memorie vechile umbre.
O, am să uit, am atîtea să uit...
Ca un stîlp de beton aș susține în noapte
Acest fluviu sonor, energie fluidă,
Muzica noilor vîrste-ale țării să-mi geamă-n auz
Fulgîrînd prin înaltele cabluri.
Chipuri de mîine, imagini iubite,
Vouă totul: lumina și sufletul meu,
Visele mele gonind în spirale albastre,
Melodii paralele zburînd în văzduh,
Noaptea-n văzduh obsedant-armonii,
Sunete, ritmuri prelungi, reveniri disonante,
Visele mele pe linii de-naltă tensiune,
Harpe electrice noaptea
În marile șesuri din Sud

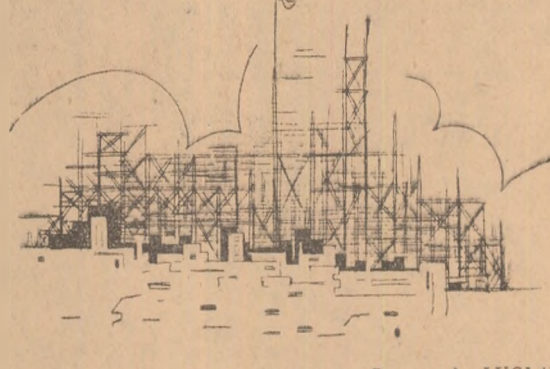

Vis de zugrav

Cînt frumusețea femeilor care au vîrsta mea.
Ca un tînz zugrav mistuî de ardore
încerc pe o sticlă umilă singur să prind
infinitele forme și linii, înainte ca muzica dulce,
vîntul înalt s-o răpească de departe, lășînd
tot mai stîncose ecouri. O, frumusețea lor
care trec ne-ncetat prin oglinzile umite —
cine va spune cî-n fiecare seară veneau
adormindu-mi în suflet, cum stelele-adorm
într-o delă vegheată de trestii.
Lin se duc apele — trec printre genele mele pești aurii,
și crîmpeie de lucruri văzute dau ochilor mei
străluciri de vitralii; tandră, imaginea străzilor
fremătînd de stațiile mii îmi acoperă somnul.
Riuri dragi, dați conturilor mele neliniștea voastră
fluidă,
linii pe care alunecă anii și nu le pot șterge,
linii marcînd intersecția vremii cu drumul cocorilor,
pogorîți-vă harul în visul zugravului.

Voci din necunoscut

Aud orașele mari care dorm în nisipuri și-n codri,
aud așezări viitoare ce dorm ghemuite în stînci,
în văzduh
și-n tăcutele nopți ale minelor. Țara aceasta
trezită din lungi rătăcirii și din vise
va sui la zenit. Știu că nu noi fi eu
să-i cînt slava de mîine — pieptul meu larg
poartă urne de lănci și de roată, glasul adînc
mi-e de doine prea plin iar ochii mai vîd
în amurguri incendii și oști risipite.
Vor veni cîntăreți strălucii în veșmînt de lumină,
siluetele lor le zăresc uneori în meseceni, în vînt
și fîptura le-o simt împlîndindu-se-n propriu meu craniu
ca Athena în capul lui Zeus. Noaptea cînd luna
mi-aduce aminte de chipul meu tînz, încerc să zăresc
înăminea mea viitoare și caut un strănicu profil
de bătrîn
ca un mag stăruind la hotarele zilei cu stelele.
Dar nu văd nimic — poate Oltului nu-i va fi dat —
niciodată să-mi poarte-n oglinzi acea vîrstă înaltă
și albă,
și toamna sfîrșind mă vor plînge-n văzduhuri cocorii.
Nu văd nimic decît zări verticale și schele
și oameni cu seleguri pe străzi care trec ne-ncetat
mai departe. Iată vîntul dens
al orașelor mari care dorm ghemuite în stînci, iată
vîntul dens
repetîndu-mi refrenul știut: vor veni cîntăreți strălucii
în veșmînt de lumină și sunetul coardelor fi-da
aproape de tot și vei sta nevăzută să-l ascuți încă mult
după ce-și vor fi rezemat de piatra enormă
care-ți va străluci la cîmpății
lirele lungi și albastre

Desene de LUCIAN POPA

Moartea cailor*)

Luptele mari încetară și focul clipînd adormi.
Au trecut săgomotoasele-armate cu frontul meru mai
departe.
N-au rămas decît umbrele celor ucși și cuvintele lor
rătăcind în văzduh și la marginea satului cui rîmîți
care mor în amurg. Iată roibul înalt cu picioarele
lungi care abia atîngeau în goană pămîntul și șargul
oivnic înduțat să-și cunoască stăpînului cu care vorbea
ore-n șir și pagul care purta zurgălăi de argint undeva
prin
ținutul Moldovei și iepele albe danșînd la auzul
fanfarei.
O, iată coamele lor cum se-ntorc în pădure
și lungile drumuri pe care-au umblat sîngerîndu-și
capita,
tresar — vîntul vine încet nechezînd ca un cal
cînd îi cade răpus călărețul, vîntul,
ce pare geamăntul lor, suflă trist
lîngă botul lor umed și turba capătă grai.
Și soarele-n ochii lor mari se răstoarnă ucia
ca un pește de aur.

*) Dintr-un ciclu antirăzboinic.

Desen de DEVIS GREBU

ase ori se lua la întrecere cu frun-
jucătorilor.
În seara cînd și-a adus nevasta
gă, au stat pînă tîrziu afară, pe
spă. N-au făcut nimic și nici nu
u cununat cu popă, dar el a jucat
la nunta, a fost și-n fața altarului,
brăcat în costum de mire. Și Lica,
vastă-sa, avea rochie albă de mi-
să, lungă pînă în pămînt; pe frunte
prînese o cunună din beteală au
șuvițe lungi de beteală îl cădeau
pe spate.
De multe ori după aceea își inchi-
că o merge cu Lica la obor, cum-
o pereche de jumăni și înce-
nu să frăiască altfel.
În ziua cînd și-a dus fala, pe Zi-
vica, la școală, a stat aproape un
tis lîngă fereastra clasei. Vroia să-
lă glasul, așa cum îl auzea pe-
ar copil. În lîmp ce stătea acolo
vedea cum crește de la un la an,
n se duce după aceea să învețe la
ș și ajunge doctoria sau profes-
or.
Îi întîlnirea cu Gheorghe Jderu pe
e o amina de vreo două săptămîni
o închipse de nenumerate ori.
Gheorghe Jderu era cînd încrunțat
nici nu vroia să audă ce-i spune
cînd senin și binevoitor, dar îi
e să-l lase să se mai gîndescă.
ncepu să coboare treptele rar, una
una, fără să-și desprîndă palma
pe balustrada lăcșoasă. Cînd a-
se își împăsturi bonul cu griji și-
e în buzunarul de la piept. De
a asta întîlnirea cu președintele
fusesse numai în închiriere! Se
dă furat de-o bucurie plăcută și
era ceva nou în bucuria asta.
veșbit de tot ce simțise pînă acum.
ultima vreme se surprîndea tot
îi des bucurîndu-se de lucruri mici,
care altădată nici nu le-ar fi luat
seamă. Dacă răsăritul soarelui era
i roșu ca în alte dimineți, el se
auru nu pentru că faptul acesta ar
avut vreo legătură cu ce avea să
întîmple peste zi. Putea să plouă
și des bucurîndu-se de lucruri mici,
care altădată nici nu le-ar fi luat
seamă. Dacă răsăritul soarelui era
i roșu ca în alte dimineți, el se
auru nu pentru că faptul acesta ar
avut vreo legătură cu ce avea să
întîmple peste zi. Putea să plouă
și des bucurîndu-se de lucruri mici,
care altădată nici nu le-ar fi luat
seamă.

de oameni îl ocolea. Merse vreo zece
pași, își dădu seama și se opri. Ar
fi vrut măcar să întinească pe careva
să mai schimbe o vorbă. La fermă
era o scroafă bătrînă, Măndica; stă-
tea zilnic de vorbă cu ea. Ingridorii
lîneri făceau haz pe socoteala lui și-l
întrebau de ce stă de vorbă cu Măn-
dica. El răspundea serios: „Pentru
că nu mă contrazice niciodată”. Acum
„cîmă ce nu i-ar lola la nimic să
stea de vorbă cu Măndica. Ar fi vrut
să întinească pe careva să-l contră-
zică. Să-i spună că tot ce-i promisese
Gheorghe Jderu, era o promisiune
și-alt. El ar scoate atunci bonul și-l
iar lîndă în față. Se întoarse și se
apropie de primul grup de oameni.
Gîneva îl făcu loc și-l întrebă:

— Ai fost la scotitor, Grigore?

Dădu din cap în semn de încu-
vințare. Îmiediat își amînti speriet
nu fusese la scotitor. Vru să-și re-
pare gresala, dar se gîndi că-și
oia una dacă a fost la scotitor sau la
președinte. Se lăsa iarăși în voia
simțămîntului acela nou de bucurie.
Oamenii din fața lui erau toți veseli.
Gîneva povestea o întîmplare cu amă-
nunt pipărate și el ridea zgomotos,
scuturîndu-și umerii sau dinu-și cape-
tele pe spate. Întîmplarea-i plăcu și
se trezi rîzînd și el zgomotos așa cum
rideau toți.

Dumitru Bunduc cel Mare își lo-
vi virful bocancilor cu bățul de corn
ars de care nu se despărțea nicio-
dată și rosti cu glasul lui zgrun-
turos:

— Să vă spun eu una cu niște
nemți pe care i-am făcut prizonieri în
munții Tatra

Își plecă privirile și continuă să-și
lovească bocancii cu bățul ca și cînd
n-ar fi observat că oamenii așteaptă
să înceapă. Se gîndea parcă la ceea
ce avea să spună. În sfîrșit, glasul
i se auzi din nou. Întîmplarea cu
nemții era destul de veselă, dar Gri-
gore Turcaș n-o ascultă pînă la capăt
Îl supără ceva în glasul acela zgrun-
turos. Nu știa ce anume, dar sim-
țea că-i risipește toată buna dispoziție.
Își opri ochii pe bățul de corn, ca

Intîlnire cu Venus

Trupul tău alb pe care marmora însuși îl jinduia
ori de cite ori zburai spre Olimp,
buzele tale bucurînd cu-al dragostei nectar doar zeescul
sălaş,
lălpile roz pe care Zefirul se sfia să le-atingă vreedată,
în marea timpului lui-au depărtat
fericind doar în vis muritorii,
tot mereu depărîndu-se,
preschimbîndu-se-n stea.

Ci, iată,
după-o vecie aproape
mîinile mele libere,
aspre, puternice,
străfulgerînd firea,
cu o creangă de mai înflorită,
cătore tine se-ndreaptă,
denn, omeneste.
Și zborul acesta năpalnic
înmîit întetește
lumina din mine.

Vasile NICOLESCU

Modelul de TEODOR MAZIU

SEDINTA DE ANALIZA

Larisa, bibliotecara uzine... A doua zi, la ora 10... Cu un zambet...

barbatul. Si nu din alt motiv, decat cel legat de felul in care luase...

- Totul, chiar daca as vrea sa te iubesc... - Acolo la sedinta? o intreaba...

mai cinstii si mai frumoși, in asa fel incit nu ei să piardă, nu ei să plîngă...

La sedinta Cucu ii aparuse altfel de cum il cunoscuse ea... In acea dimineata...

- Bine, du-te la loc... Ce-i atitudine asta? - Ce nu intelegi? Ce e asa complicat?

- Eu nu te iubesc... - Dar desigur nu acesta era cazul legaturii dintre Larisa si soțul ei...

Incercările femeii dăduseră mare teamă de suferință era prea mare...

- Nu-și da seama ce face, e inconștient! - Așa vorbește un bărbat care m-a strins pe mine în brațe?

- Cum adică? se arătă mirat bărbatul... - Cum adică? se arătă mirat bărbatul...

- Eu nu te iubesc... - Dar desigur nu acesta era cazul legaturii dintre Larisa si soțul ei...

Incercările femeii dăduseră mare teamă de suferință era prea mare...

- O supărare mai ales pe Larisa, conștientă de care cel înșiră în cuvint vobrea...

- Bine, du-te la loc... Ce-i atitudine asta? - Ce nu intelegi? Ce e asa complicat?

- Eu nu te iubesc... - Dar desigur nu acesta era cazul legaturii dintre Larisa si soțul ei...

Incercările femeii dăduseră mare teamă de suferință era prea mare...

- O supărare mai ales pe Larisa, conștientă de care cel înșiră în cuvint vobrea...

- Bine, du-te la loc... Ce-i atitudine asta? - Ce nu intelegi? Ce e asa complicat?

- Eu nu te iubesc... - Dar desigur nu acesta era cazul legaturii dintre Larisa si soțul ei...

Incercările femeii dăduseră mare teamă de suferință era prea mare...

- O supărare mai ales pe Larisa, conștientă de care cel înșiră în cuvint vobrea...

- Bine, du-te la loc... Ce-i atitudine asta? - Ce nu intelegi? Ce e asa complicat?

- Eu nu te iubesc... - Dar desigur nu acesta era cazul legaturii dintre Larisa si soțul ei...

Incercările femeii dăduseră mare teamă de suferință era prea mare...

- O supărare mai ales pe Larisa, conștientă de care cel înșiră în cuvint vobrea...

- Bine, du-te la loc... Ce-i atitudine asta? - Ce nu intelegi? Ce e asa complicat?

- Eu nu te iubesc... - Dar desigur nu acesta era cazul legaturii dintre Larisa si soțul ei...

Incercările femeii dăduseră mare teamă de suferință era prea mare...

Inaltul democratism al orînduirii socialiste

(Urmare din pag. 1) 81 de conducători centrali ai organelor de partid și ai organizațiilor de masă și de stat...

MOȘTENIREA LUI CEZAR PETRESCU

Primum volum al lui Cezar Petrescu... o culegere de folioane, schițe și năvle...

Toată această activitate ziaristică lăsa să se învârtă scriitorului de mai târziu...

Neculai Apostol (Apostol), ca Zaharia Duhu (Aurul negru) sau ca Mara și Gabriel Doicesu (Ochii strigătorilor)...

Schiță istoric-literară... balzacian „Cronica românească a veacului XX”...

Scritorul anunța acest proiect în momentul cînd, după apariția romanelor Intuneceare și Simfonie fantastică...

Opera lui Cezar Petrescu este o vastă frescă a societății românești a secolului XX...

De vorbă cu DUMITRU MICU despre: Sarcinile criticii literare Etapa actuală a dezvoltării prozei noastre...

Ne-am adresat criticului Dumitru Micu gândindu-ne să ne vorbească despre felul în care vede, în lumina...

„La lucru” (din seria Onești)

Lingă sîrful Goșna Foto: EDMUND HOFER

Mihai GAFITA

Despre reportaj... în ultimul timp, în Polonia populară au apărut numeroase volume de reportaje și povestiri...

care scriitorul o „descrie”, completînd-o cu materialul observației și generalizării sociale...

Pe bună dreptate însă se arată în continuare că autorul dă dovadă de oarecare simplism...

Pe bună dreptate însă se arată în continuare că autorul dă dovadă de oarecare simplism...

Pe bună dreptate însă se arată în continuare că autorul dă dovadă de oarecare simplism...

Hubert Juin

SINT PATRUZECI DE ANI DE-ATUNCI...

Hubert Juin, poet și publicist francez, depune o bogată activitate literară, măturând fiind numeroasele volume publicate și articolele scrise în diverse reviste. Autor al unor volume de poezii („Cartea pusturilor”, „Patru poeme”, „Călătoria arborelui” etc.), al romanului „Singeroșii” și al citorva eseurilor și monografiilor literare (Pușkin, Aragon), Juin este un prieten al literaturii române. El a îngrijit apariția și a tradus în limba franceză culegeri din poeziile lui Eminescu, Arghezi, Beniuc și Jebeleanu, o antologie a poeziei române. Poemul „Sint patruzeci de ani de-atunci...”, pe care-l publicăm în acest număr, este închinat aniversării a 40 de ani de la înființarea Partidului Comunist din România.

I

Era ntr-un splendid început de vară. Păsările singelui băteau din aripi.

și de-a lungul cărării pe care venea poporul copacii se îmbrățișau întinzându-și umii atora crengile; îngemănând cerul cu-nunecimea care-i miezul umbrei, copacii uitau de păsările crengilor.

Venea vara. Și noi eram cu toții acolo, noi muncitorii care făcuserăm cerul și-acuma ridicăm pumnii noștri negri cum sint ramurile în vînt, atunci cînd pădurea se unește și pornește de-a palma cu oîntul, pădurea care e chezaș a pămîntului.

Eram acolo noi fărâniți, avînd în preajma noastră ateleerile naturii, întinsele uzine ale holdelor, manufacturile scoarței și ale iazului.

Eram acolo noi, poporul. Intunericul pierise. Pe pielea fării se împrăștia un murmur de trestii, o stea. Nimic nu mai era fără vedere. Nimeni nu mai era singur.

Se strecura printre colibe-un cîntec, un cîntec ce vorbea de libertate și mereu, mereu se-auzea, un cîntec asemănător cu ducipalul Poezie și care drept la inimă mergea și ne străpungea cu-o porbă: Libertate; și cîntecul era totodată un cîntec de jale, un cîntec de jale singurate și firav, cu un copil ce tremură pe întuneric într-o odaie goală, în inima orașului

mare, și care plînge-nceișor, apoi se-nclîntă cu povești minunate care preschimbă-n bine tot ce-a fost rău; un cîntec de jale care soptea tuturor la ureche: Libertate. Și mai era un cîntec vast și-nins cît toate pietrele drumului. Bărăgan, Bărăgan, ca un cal ce-și încovoiea genunchii ca să poată bea mai ușor apele Dunării și care-și vede ochii ogîndiți în frumoasele ape ale Dunării. Bărăgan,

ca un armăsar tînăr în mijlocul rodniceii, ca săracul care-ntinde mîna, și deodată se strînge, degetele se îndoie, și iață pumnul, Bărăganul, pumn uriaș ce bate-n poarta stăpînului, și tremură de spaimă stăpînul. Și strigă stăpînul, strigă,

zadarnic! Bărăgan, frumoasa mea cîmpie, verde la nesfîrșit și mîndră de holdele tale!

Sint patruzeci de ani de-atunci...

2

Era în freamăt-nceputului de vară. Și la rădăcinile curajului erau niște oameni

care-nnodau împrejurul lor, așa cum meșterul se-ncinge cu șorțul de piele,

păpurișurile și mlaștinile nedreptății, aurul negru al Ploieștilor și miile de pești minunați care își lasă solzii pe cheiurile Suliniei, și mîna uriașă a Carpaților lăsată pe pieptul gol al Romîniei, și dealurile cu podgorii ce-și moate picioarele în Marea Neagră de-a lungul falezelor de cretă, și anticile roșii ale Dobrogei și iganii talmăcitori de visuri și poezii care spun povești și inginerii și toate cifrele țării, și Clujul cu voevodul lui, și Brașoul cu case vechi și tăcute, și Delta ca un pintec de femeie, și șesul larg cu zăpezi și cu lupi care tălăzuiește pînă-n suburbiile Iașilor, —

acestea toate, și amintirea lui Ștefan cel Mare, și Tudor din Vladimiri alergînd repede cu speranța către turmurile

Bucureștilor, pe calul său Libertate, și Horia și Doja și Crișan, și Bălcescu triumfînd, și ca un steag de doliu Bălcescu murînd la Palermo, — toate acestea, și amarele nopți ale lui Eminescu, și vocea din exil a lui Russo,

toate, toate acestea,

cîțiva oameni și le strîngeau în jurul lor cîngătoare, și ei se-voesimînau în aceste cîmpii și în aceste strigăte, în rămile acestea și-n singele acesta, și își puneau pe umeri mantaua asta grea, și erau prednici de ea,

și acei oameni erau comuniști.

3

Dirzenia prevestitoare de minunate roade viitoare, și inimile treze, femeile viteze, și tinerii porniți să-nfrunte și să supună apă, cîmp și munte: sub steagul roș de sînge mergeau compacte trupe cum voci aleargă-n noaptea ce-și uită de ea însuși.

Jocul copiilor pe uliți triste nu va înmăduși în veci inima Guerniceii distruse.

Nu mă născusem încă și oameni dirzi mereu: exemplul lor și-acuma e tot sămîntă vie.

Voința creatoare pre-ntîmpină recolta; — și înălțînd în roșul Octombrie, în fața întregii omeniri supremul, marea-adevăr uman, Lenin a spus — cum numai el știa să spună — că lumea cea visată e o lume

ce trebuie din temelii creată. Pumni, numai pumni cu-ncheieturi rănite, și un curaj statornic, neclintit, spre-nfăptuirea fării celei noi, domesticînd și cerul și pămîntul, și supunînd cirezi și holde. Nu mă născusem încă și oameni se jertfeau pentru ca alții să existe.

Sint patruzeci de ani de-atunci...

Vocea:

Străine, tu care-ți împrăștii glasul în mari cuvinte-adînc cuprinzătoare, ce știi tu oare despre cei care-au murit pe vremuri (și tu nu te născuseși încă!), ce știi tu despre-acei avînt cumplit care-nceea să-nalte tot pămîntul pînă-n capatul cerului și să transforme deopotrivă și valurile-ogorilor mînoase și valurile-amare ale mării, ce știi tu care nici nu te născuseși încă despre imnurile-n soapții pe care oamenii le cîntau în adunări cu grijă tainuie (o, tu străine, tu cu glasul-n soapții!) în fața puștilor care-i înteau, în temnițe plătite pentru dinșii?

Străinule, poți ști tu oare, cu glasul tău spre laude-nălțat, ce-au plătit însuși cu singele lor oamenii acestei țări? Tu nu știi nici Doflana,

nici pe eroii cu nume glorioase, nici chiar pe-acei anonimi care nu și-au dat decît singele, singele prețios, singele pămîntului românesc care curge în oamenii acestei țări!

Ce știi tu despre țărani fugăriți prin stuhării așa cum se vînează mistreții, ce știi despre muncitorii cu ochii arși de-otfelul înroșit și care urlau pe umerii lor România?

Străine, tu n-ai pentru tine, tu n-ai pentru noi, decît doar strofe sonore. Vii către mine cu brațele-ntinse, și inima mea roșie-ai alins-o cu degetele tale, și știi că eu cînt mai tare decît poți tu cînta. Vocea mea? Prieste! Contemplă! Ici uzinele scupă foc, colo cîmpurile respiră zi și noapte, Sint o țară liberă!

Poetul:

Te salut. Am pentru tine numai libertatea de-a spune. Și fi-o dăruiesc. În amintirea nașterii glasului tău...

Vocea:

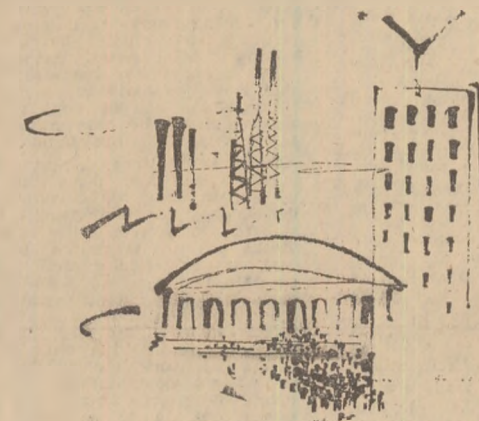
(Și tu nu te născuseși încă). Sint patruzeci de ani de-atunci...

5

M-aplec aici în fața unui steag pe care l-au cîntit cei drepți.

Soarele strălucește mai veșel deasupra unei țări libere. Oamenii aceștia care au făcut pămîntul mai frumos au cîntec de mulțumire drept ofrandă.

S-au ivit oameni buni și drepți. Noi trebuie să-i salutăm, și totodată

Duseno de GETA BRĂTESCU

stăruitor să ducem mai departe fericirea pe care au visat-o

sint patruzeci de ani de-atunci...

București, martie 1961.

În romînește de AL. PHILIPPHE

SUNET ȘI LUMINĂ

Plăcuța de pe peretele carlingii s-a aprins: „Legali-vă centurile de siguranță. În timpul decolajului și aterizării luminal interzis!”

Aterizăm la Atena. TAROM-ul nostru, cursa regulată București-Atena-București via Sofia și Belgrad, face virajul convențional coborînd vertiginos. Vasta metropola de sub noi cu puzderia ei de lumini se inclină amenințător cînd intr-o parte, cînd în alta, ridicîndu-se sau coborîndu-se o dată cu linia orizontului după fantasmatica alunecare a spiralei noastre aeriene, ca și cînd acolo, jos, cineva s-ar strădui să fixeze la locul său decorul unui mare spectacol.

Intr-adevăr, din clipa aterizării, pînă cînd din nou în același „TAROM” ne legăm centurile de siguranță, de astă dată pentru decolare, avem să asistăm la spectacolul alenian o lună întreagă. Cea de a douăsprezecea lună a anului 1960. Artiștii, și în același timp spectatorii lui — un milion de oameni, locuitorii Atenei și ai Pireului, portul oare, de la înălțimea voltei noastre aeriene face în noaptea corp coman cu străvechea capitală a Eladei.

Și iață-ne descîșii. Seară de început de decembrie cu picurii rari de ploale călăd șiropii de un cer puțin ferestrelor căruia se vede scîlpinînd în colo, firmamentul mediteranean. Cine n-a văzut Atena, poate fi sigur că ni e așa cum s-a închipuit-o. Ne-o imaginau dominată de pretutindeni de ruini, un oraș-muzeu în care orice piatră e o relicvă a trecutului, o capitală a vestigiilor ajunse pînă în zilele noastre din genia copilarie a omului, un vast templu, la picioarele căruia, în valea slîrîsă între mare și crestele aride ale munților s-a prosternat lumea contemporaneității mică, insignifiantă în comparație cu valul de marmură sculptoare a antichității. În realitate, metropola modernă cu tot ceea ce îi formează specificul, de la periferiile pescărești ale Pireului și pînă la bulevardele scîldate în neon ale Atenei, asaltărea și dinărnă rămășițele străvechii capitale a grecilor, antici din care s-au înfruptat copios ateni șloane particulare și mari muzee occidentale. Noaptea, marea de lumini care se revărsa pe tot orizontul pînă la zec-cîmpsprezece kilometri de-ărtare, cuprinzînd într-o singură liniță citadină Pireul — teastața Greciei spre mările lumii și Atena — Mecca laică a turiștilor de pe cinci conti-

nente, formează imaginea unui oraș care ar putea concura în împrăștiere cu multe din capitalele europene. Ni s-a explicat lucrul acesta prin individualismul grecilor. Fiecare visează, dar bineînțeles numai cine are veniturile corespunzătoare își înfăptuiește visul, de a avea o casuță proprie, uneori numai patru pereți cu acoperiș plat — cutie albă de piatră — alături de care crește anemic un pin, un portocal sau un lămii plantat în pămîntul adus cu „găleata de la mari distanțe și revărsat în „grădinița” de mărime unei cărți poștale. Orașul s-a răspîndit în zeci de cartiere lărmîșate, alunecînd în văi ori călărîndu-se pe poalele munților după un strop de verdeață, indiferent de existența sau inexistența instalațiilor de salubritate și spre marea cîștig al companiilor de autobuz.

Deasupra metropolei, la zece kilometri de coasta mării fixată de casele

Însemnări din Grecia de IOAN GRIGORESCU

bătrînului Pireu, care numai de puritanism n-ar putea fi acuzat, se înalță cele trei coline istorice ale Atenei. Spre răsărit Likavitu, o izbucnire de granit și calcar pe vârful căreia sălășluiește ca un cub de vultur o minăstire albă, la mijloc Acropolea, imens altar de piatră pe care omul înălțînd casă zeilor și-a durat cel mai strălucitor monument al inteligenței și talentului său. Iar la vest Pnyx-ul cu ramașăii unui monument antic care în popor a fost denumit „templul zeului necunoscut”.

Asaltate de biocururile orașului modern, aceste trei coline apar ca niște insule pe crestele cărora scîlpele albea ruinelor. Printre ele se strecoară în Irma citadină cohorte nesfîrșite de mașini. De-a lungul bulevardelor, pe trotuare, palpiții sulitelor comerțului — reclame, izbucnînd violent în stridențe sonore și fluore-scente.

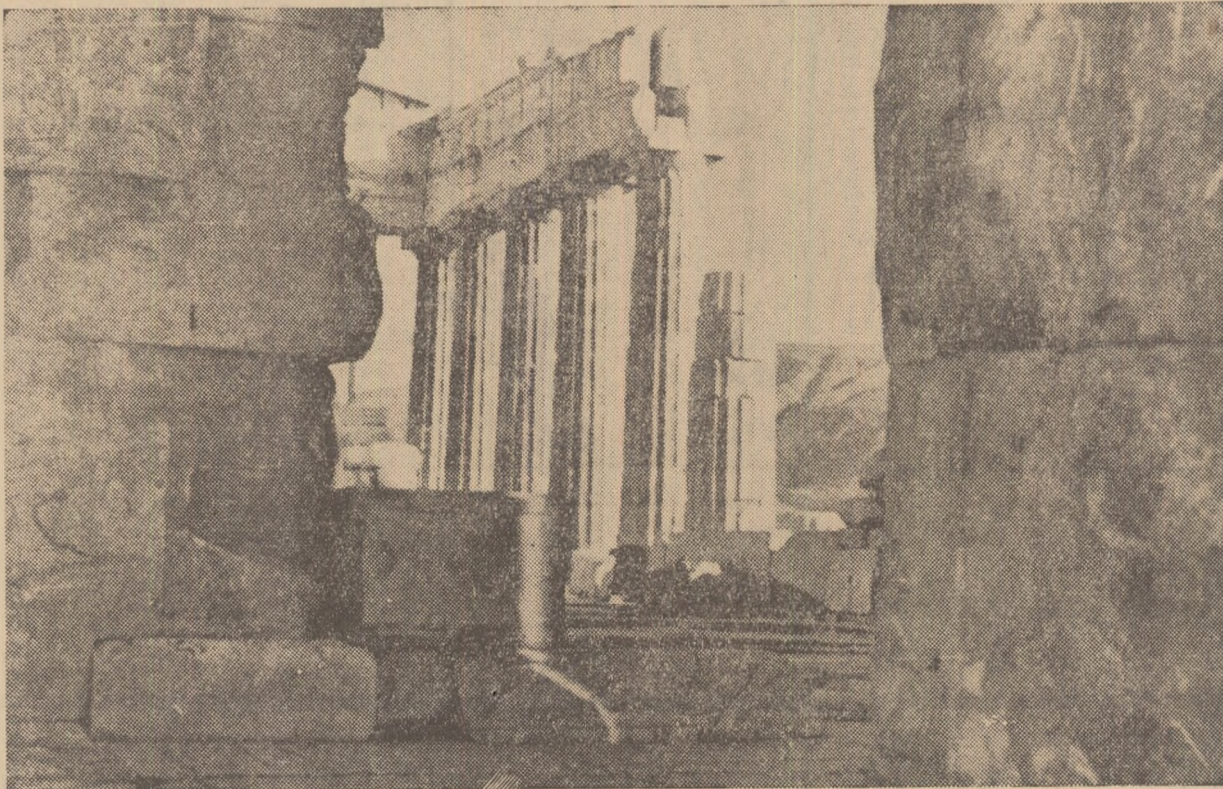
Între această lume și vestigiile Acropolei, de sub zidurile cetății milenare și pînă la fortoasa bulevardelor, se prelinge un cartier vechi, „Plaka” cu străzi înguste, întortocheate, cu

case de lut și de piatră spoite cu var, cu ogrăzi strîngulate între ziduri es-cadate de vîje de vie, ori de cite un smochin sau un lămii firav. E cartierul „romantic” al Atenei, plin de faverne cu viață de noapte, cartierul cu ochi încercănăți, cu șorț alb sub poalele căruia își arată fața o insalubritate mai mult feudală decît romanică, „Plaka” cheiștilor cu lăutari, a îndrăgostitilor din circumioare și a turiștilor snobi. Urcînd pe străduțele fără trotuare, cu case chirclite, parcă strivite de imensitatea Acropolei antice și strîngulate de stridența și verticalele Atenei moderne, poți fi surprins acostat de un descendent dintr-a 50-a generație coborîta din cel ce au în-crustat în lespedea istoriei secolul de aur al lui Pericle, un prislea de 6-7 ani care, lîundu-te de mînă ca un ghid versat, să înceapă a-ți vorbi profesional:

— Sir... Akropolis... Akropolis Sir... Parthenon? Taverna Sir... Drahma... Drahma Sir... Drahma...

În jur, departe, orizontul e acoperit de trupul munților suri din piatră cenușie, culcați ca niște balene pe un semicerc tras în jurul golului Pireului. Pe culmile lor pe care alătădă, ajungînd după lungi drumuri, armatele cuceritoare se prosternau în fața scripitorilor temple din valea mănoasă, se înalță sfîldătoare templele de oțel și aluminiu ale noii Elade: stațiile de radar americane, imensa ciupercă crescută pe piscările, munșii ospitalieri ai Greciei, și îndreptate cu palăriile lor metalice spre cele patru zări ale pămîntului.

De pe Pnyx sau de pe celebra culme a Areopagului unde în antichitate se ținea judecata criminalilor, Acropolea se vede luminată în noaptea de cinci sute de reflectoare dispuse printre stînci și ruine cu atîta măiestrie încît lumina pare a izbucni din însăși strălucirea marmurei, ca o imensă corabie albă strălăbind înălțimile inegurate. E un tablou feroc, capabil a sfîrși admirajia și entuziasmul. Izolat de linia metropolei moderne prin pereții granitici ai colinelor, Parthenonul, această splendidă intruchipare a cetezaniei geniului o-menesc, apare printre coronele pînlor de pe Pnyx ca o fantomă albă de o frumusețe aproape ireală. Mai de aproape Propyleele, magnifică intrare în cetatea Acropolei, își poartă inaginatia spre o lume fantasmatică, moartă de milenii, dar pe care în fiecare clipă o așteptă să tresalte într-o gigantică respirație.

Un obuz englez a sfîșiat Parthenonul, transformat de turci în depozit de pulbere

Jos, doarme Odeonul milenar, amfiteatrul antic cu bănci de marmură, pe scena căruia acum, la două mii de ani de la construcția sa, se mai joacă încă tragediile antice, doarme teatrul lui Dionisos cu galeria sa de statui spintecate de lăncile persane, de iafaganele otomane și de obuzelul englezesc.

Pe Areopag, încrămășiți în tăcerea nopții, oamenii ascultă. E un spectacol unic, intrat în tradiția Atenei și pentru care, vara, turiștii bogăți bat căile a cinci continente spre a-l privi și asculta. Se numește „Sunet și lumină”. E o măiestrie îmbinare a celor două elemente senzoriale care, plantate pe decorul feroc al Acropolei cufundată în noaptea, poate oferi cel mai mare spectacol al antichității, realizat cu cele mai noi mijloace ale lumii moderne. Scîldată în lumina reflectoarelor, odiseea Acropolei e povestită de un crainic a cărei voce menesc, apare printre coronele pînlor de pe Pnyx ca o fantomă albă de o frumusețe aproape ireală. Mai de aproape Propyleele, magnifică intrare în cetatea Acropolei, își poartă inaginatia spre o lume fantasmatică, moartă de milenii, dar pe care în fiecare clipă o așteptă să tresalte într-o gigantică respirație.

Cînd Atena începe să se construiască, primele raze de lumină sparg întunericul. Cînd vocea povestitorului ajunge la secolul lui Pericle, lumina de aur izbucnește din toate colțurile scîldînd Propyleele și Parthenonul. Cînd perșii cuceresc Atena, înăcră și singele joază pe coloanele albe mistuite de pirjolul războaielor. Și din nou sunetul și lumina aduc tonurile și nuanțele izbînzii cînd Temistocle eliberează Atena, pentru ca din nou totul să se innegureze la subjugarea Eladei de otomani.

Înt-o seară, Atena retrăiește în sunet și lumină două milenii și jumătate de istorie.

Din păcate, nu ne-am putut decît imagina un astfel de spectacol la porțile Acropolei. Iarna, stîncile Areopagului sint reci, vinute suflă tăios, și vechile ruini hibernază pînă la venirea altor seri de vară toridă. În schimb am rămas de nenumărate ori, îndelung, în fața spectacolului alb pe care, grațuit, ni-l oiera seară de seară Acropolea luminată. Stilpi de lumină se înalță străpungînd negurile deasupra coloanelor de marmură ce parcă aveau transparența sticlei, iar strălucirea izbucnea chiar din trupul lor.

Ne gîndeam privind lumea de la picioarele Acropolei în ce lumină va scîlda posteritatea istoria Eladei de astăzi cînd le va fi povestită străpogilor contemporanilor noștri? Nu ne putem răspunde.

Priveam la nesfîrșit fantasma albă pînă cînd firzî după ce orașul adormea, luminile se stîngeau pe neașteptate și Acropolea dispărea înghițită de întuneric. Rămîneau la capetele orizontului, pe crestele munților, ochii roșii ai radarurilor americane îndreptați spre toate zările, în vreme ce jos, în orașul de neon, clipa întîrziat o reclamă fără adresă:

„La orice prilej, beți numai Coca-Cola!”

Director: Acad. ZAHARIA STANCU. Colegiul redacțional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRESLAȘU, EUSEBIU CAMILAR, membru corespondent al Academiei R.P.R., PAUL GEORGESCU (redactor șef), EUGEN JEBELEANU, membru corespondent al Academiei R.P.R., ION MIHAILEANU, V. MINDRA (redactor șef adjuncți), MIHAIL PETROVEANU (redactor șef adjuncți), CICERONE THEODORESCU, ION VITNER.

Henri Massis la Academia Franceză!

„Nu există, în stilul de viață fascist, elemente nobile, virtuți superioare, pe care noi francezii mai mult decît toate celelalte popoare sintem chemate să le prețuim și să le admirăm?” („Idelle râmîm” pag. 18)

Cîntînd aceste rînduri într-o carte semnată H. Massis și apărută în 1941 la Vichy pe vremea cînd naziiți stăpîneau Franța, gîndeam că ele vor se da bine într-o zi pe masa unei instanțe de judecare a colaboraționiștilor. M-am înșelat. Ele l-au servit lui H. Massis ca permis de intrare în Academia Franceză.

„Il aud pe Salazar spunîndu-mi: „N-am decît un țel. Vreau ca Portugalia să trăiască așa ca întotdeauna”. Ca întotdeauna! Ce admirabil cuvînt. În această simplă noțiune străluceste adevăratul naționalism. Căci a trăi ca întotdeauna înseamnă a fi multumit de tara ta așa cum este, înseamnă să fii multumit de singele care curge de veacuri prin vinele națiunii, înseamnă să fii cuprins de euforie gîndindu-te la elementele etno-ritoriale și etnice” (idem pag. 21). Cîntînd aceste rînduri ale lui H. Massis caracterizate prin refuzul opus înnoirilor și acceptarea absolută a regimului dictatorial fascist, credem că ele îl vor urmări ca un stigmat rușinos. Am greșit. Ele l-au slujit ca parolă la ușa Academiei Franceze.

Așadar camaradul de idei al lui Charles Maurras, asadar cel ce a făcut elogii lui Petain și al capitulării, indemnîndu-și țara să trăiască din magnificența singeroasă a hitlerismului a sărit din umbra oporbului în incinta nemuritorilor.

Academia a ezitat un moment între el și Montherlant, alt prieten al nazismului, dar, scotînd probabil literatura acestuia din urmă opera unui diletant în politică, l-a ales pe H. Massis. Cei drept autorul „Apărării Occidentului” are asupra lui Montherlant trista superioritate de a fi făcut rău patriei sale în mod direct și statornic. El a profesat cu energie ideea sugrămării democrației și a înrolării Franței sub steagul negru al hitlerismului. N-a alunecat la dreapta pe panta frivoltății, prin mici compromișuri și dezvoltate pactizării, cu aerul unui scriitor străin de lupta partidelor. Și-a păstrat cu îndrăjire atitudinea sa inițială de violent politician conservator, legat de biserică catolică. S-a ivit din capul locului un director de constiință și a fost mentorul calificat al trădării.

Nu fără să mediteze la toate aceste însușiri ale lui Henri Massis, l-a primit în rîndurile ei Academia Franceză. Ea a făcut un act de selecție care dacă nu o onorează, cel puțin definește spiritul retrograd ce l-a prezidat decizia.

Și alte hotărîri ale instituției de pe Quai de Conti au fost contestate, dar ele puteau fi puse pe seama inerției și sclerozei unui bătrîn cap academic. De data aceasta este vorba însă de altceva. De ceva mult mai important și mai grav. În adevăr nu atît opera vajuicului reacționar este verificată prin demnitatea la care este suită, cit o atitudine politică. Numirea lui Massis are o semnificație ce depășește domeniul literaturii. Este premierea unei activități intelectuale ce a făcut din naționalismul burghez pivotul ei ideologic și care a apărut cu toate armele spiritului — și în primul rînd cu cele ale dogmatismului catolic, obscurantist — o așezare socială compromisă pînă în adîncuri.

Oare prin hotărîrea supremului lor cultural francez sint, practic, propuse acele idei cărora accentul cazan al nazismului le-a dat o sumbră vigore? Oare prin hotărîrea supremului lor cultural francez sint practic ratificate acele opere care au pregătît și au susținut ocupația hitleristă?

Cînd știm foarte bine că o alegere la Academia Franceză reprezintă o bătlă în care sint angajate nu atît forțe literare, cit interese politice; cînd știm că o alegere la Academia Franceză mai rar răspunde o carieră și mai des recomandă o orientare, nu putem decît să reprobam actul venerabilei instituții.

Prietenii de ieri ai lui Henri Massis înrolau mormintele ilustre în rîndul combatanților fasciști. (Așa au devenit Goethe și Wagner național-socialiști). Prietenii de astăzi ai lui Henri Massis așează pe combatanții fasciști alături de nemuritorii iluștri. Nu e mai puțin trist, nu e mai puțin ingrijorător.

B. ELVIN